

Asún Wankláán Ání Yohane Lówanlín

1 Asa oyí lebelin a, Asón ámu bv inu. Asón ámu mva Bulu bv inu. Asón ámu gyí Bulu.

Asón Ání Itchá Nkpa

2 Asón ámu mva Bulu bv inu asa oyí lebelin. **3** Mvsú Bulu lótsun bwé tógyító. Tétoetó má inuá Bulu lóbwé tsun mu ema. **4** Mvtá nkpa itsú. Nkpa ámu tópú wankí ba ahá fée ní. **5** Wankí anfti tówánkí oklúnto, támē oklún mókúgyi móssú ki.

6 Bulu lówa oyin əkvá bvtetí mu Yohane* sísi. **7** Əleba bəbláa ahá wankí amu iwi asón, méní ahá fée böhö asón ámusu gyi. **8** Megyí Yohane onutó gyí wankí amu. Mu mó wankí amu iwi asón əleba bəbláa ahá. **9** Əhá ámúú ogyi wankí onutó, ətəwánkí há əhagyíøha amu əbá oyító.

10 Əbv oyí ánfító. Mvsú Bulu lótsun bwé oyí, támē oyí ánfító atsiápó bvmehi mu. **11** Əleba mu onutó əmáttó, támē mu pi bvmehö mu. **12** Támē əleha ahá áni böhö mu, hə mu gyi fée əkpa ání bvbwéé Bulu abí. **13** Amó Bulu abí bwé motsú ilínto, ntéé nyankpusa apébwetó, ntéé oyin əwólı əkpasv. Mboún Bulu onutó lóbwé amó mu abí.

14 Asún ámu lébemlí nyankpusa, oletsia anító. Awítæle pú ənəkwali ssoón létsia muító. Anilówun mu numnyam. Mu Si lówa mu numnyam amu, tsúfë Obí əkvkónú əkvle pé ogyi há mu.

---

* **1:6** Asú Əbəpú Yohane

15 Yohane lélé mu súná, tóí tsú mu iwi əbéé, “Jní iwi asón neblí mbéé, ‘Óhá ámúú obuo mi əbá ámu duv mi, tsúfél əbu inu asa bokwú mí’ ” ní.

16 Mu awítale itsə. Iní sú əde awítale tsətsəətsə ánfí wa há ani féeé ní. **17** Mosesu Bulu mbla ámu ná iléba, táme ənəkwali móa awítale mó ina ani Wíe Yesu Kristosu iléba. **18** Jhaa mókúwun Bulu kí. Obí əkvukúnú əkvle pé, mu onutó ogyi Bulu, otsie Ósí ámu gyopisú, Ósí ámu tehíé kle mu asón ámu, nkvlé labláa ani alá Bulu gyí.

*Asú Əbəpú Yohane Bulu Asón Əkanda
(Mateo 3:1-12; Marko 1:1-8; Luka 3:1-18)*

19-20 Yudafə ahandə ání bvbv Yerusalem bəwa Bulu igyí ahapú pó Lewifə Yohane wá bəe bvýefité mu bəe, ma ogyi? Yohane mési asvansu ɳáín amú. Əlele bláa amú əbéé, “Megyí mígyí Kristo, (óhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amú).” **21** Befité mu bəe, “Múmú fúgyí ma? Fúgyí Elia?”

Əlele mu əná əbéé, “Megyí mígyí Elia.”

Betrá fité mu bəe, “Fúgyí Bulu ənósú ətəípú amúú əbéba amú?”

Əlele mu əná əbéé, “O-o.”

22 Móú befité mu bəe, “Ma fvhié fugyi? Bla ani, méni abéyébláa ahá ámúú bəwa ani ámu. Nkálí fódeblí tsú fú onutó iwi?”

23 Yohane lípu asón ání Bulu ənósú ətəípú Yesaia léblí tswí lé mó əná əbéé,

“Mígyí əhá ámúú ədekplón dimbísú əbéé,

‘Mlitswii ani Wíe ikpa ámu ha mu’ amu ní.”

24-25 Inu Farisifə akvá bəwa Yohane wá é befité mu bəe, “Ní megyí fúgyí Kristo amu, megyí fúgyí Elia ntéé Bulu Ənósú Ətəípú amúú əbéba amu é á, ntogyi sú fvde ahá asú bə?” **26** Yohane lélé mu əná əbéé, “Ntsu ndepvbó ahá asú, táme əha əkvu bv mlitə nfí,

mluméyín mu. ²⁷ Mvgyí əhá ání obuo mi əbá ní. Mməfvn ání nésankí mu ntukvta əfē kpán.”

²⁸ Asón ánfi fée léba Yordan ntsu əbin Betania wúluto. Inú Yohane létsiá bó ahá asú ní.

Bulu Okúfabí

²⁹ Oyi kehe a, Yohane lówun ání Yesu ná əbá mu wá. Mvú əlebláa ahá ámu əbée, “Mlíki, Bulu Okúfabí amu əbá á. Mvsú Bulu tətsvn sí ɔyító ahá lakpan kíe amú ní! ³⁰ Mu iwi asón neblí mbée, ‘Ókv buo mi əbá. Ódvn mi, tsúfē əbu inu asa bəkwí mí’ ní. ³¹ Mí onutó mmeyín mu, támē neba nde ahá asú bə, méní Israelfə békí əhá ání ogyi.”

³² Yohane léblí əbée, “Nowun Əjə Wankihé amu, əlekplí tsú əsúsú fē abráduma bogyonká muvu. ³³ Mí onutó mmeyín mu, támē Bulu lówa mí əbée mbá bəpu ntsu bə ahá asú. Mvlébláa mi əbée, ‘Əhá ámúú fówun Əjə Wankihé amu əbékplí tsú əsúsú bogyonká muvu ámu əbópu Əjə Wankihé amu bó ahá asú ní.’ ³⁴ Nawun ání ilaba móttó. Mó su nde mu iwi adánsie gyí mbée, mvgyí Bulu mu Bi ámu ní.”

Yesu Akasípú Agyankpapv

³⁵ Mú oyí kehe a, Yohane mva mu akasípú abanyó besankí ba inu. ³⁶ Bréá Yohane lówun Yesu détsvvn a, əleblí əbée, “Mlíki, Bulu Okúfabí amu ná inu á.”

³⁷ Akasípú abanyó ámu bonu asón ánfi. Mó su bekplá buo Yesu. ³⁸ Yesu lédamlí ki wun ání bvbuo mu. Mvú əlefíté amu əbée, “Ntə mlidédunká?”

Befité mu bée, “Osunápó, nkónu fütsie?”

³⁹ Yesu lélé mu ənó əbée, “Mliba békí.” Mó su ayin abanyó ámu bobuo Yesu yékí mu otsiákpá. Ibóbwé fē ntúpwé dənatō. Betsiá mu wá tá owí.

40 Ayin ámúú bonu asón ání Yohane léblí tsú Yesu iwi, békplá buo Yesu amvto əkvle gyí Simon Petro mu pio Andrea. **41** Mú əma a, ito gyankpapvá Andrea lóbwé gyí, oloyódunká mu pio Simon, bláa mu əbée, “Anılawun Mesia.” (Mú ası gyí, “Kristo”, şhá ámóó Bulu ladá mu ofúli amv.)[†] **42** Iñu əlekpa Simon ba Yesu wá.

Yesu léki mu díin, əleblí əbée, “Fúgyí Yohane mu bi Simon ni. Tsú nde púya a, béti fú Kefa.” (Griiki əblító “Petro.” Mú ası gyí, “Bvtá.”)

Filipo Mva Nataniel Ti

43 ɔyí kehe a, Yesu lóbwé əbée móyø Galilea əmátó, olowun Filipo. Múú əlebláa Filipo əbée, “Buo mi.” **44** Filipo otsú Betsaida, Andrea mua Petro wúluto. **45** Filipo lówun Nataniel, əlebláa mu əbée, “Anılawun oyin ámóó Mose lówanlín mu iwi asón wá Bulu mbla ámuto, Bulu ənósú atóipó amv é bəwanlín mu iwi asón ámu. Mu dá gyí Yesu. Mu sı gyí Yosef, otsú Nasaret wúluto.”

46 Nataniel léfité mu əbée, “Itó yilé ku bétalí dalı tsu Nasaret wúluto?”

Filipo əlebláa mu əbée, “Ba afubekı.”

47 Bréá Yesu lówun Nataniel əbá mu wá á, əleblí əbée, “Israelyin onutónutó ní. Afunu kuvu ma mvto.”

48 Nataniel léfité Yesu əbée, “Nkálı lóbwé fəbı mí?”

Yesu léle mó ənó əbée, “Nowun fv bréá fvbu pənto-oyí ámu ası iñu, asa Filipo lébeti fú.”

49 Nataniel əlebláa mu əbée, “Osunápó, fúgyí Bulu mu Bi Israel Owíe amv ní.”

[†] **1:41** Kristo igyi Griiki əblí, Mesia é igyi Hebri əblí.

50 Yesu lébláa mu əbée, “Alı ámúú nabláa fu mbée, nowun fu pəntə-oyí ámu ası ámu su fahogyi? Fówun ofúla ání idun ínu.” **51** Yesu létrá bláa mu əbée, “Oñokwali nde mlı bláa, mlówun ání əsúsú lafinkí, Bulu-abəpu bude əsúsú yo yínkí bá Nyankpusa-Mu-Bi ámuusu.”

2

Okátsia Kana Wúluto

1 Eke sáásí a, betsiá əká Kana wúlu ání ibu Galilea əmátó. Yesu mu yin bu inu. **2** Béti Yesu mu a mu akasípú é mu ası. **3** Bréá amú ntá leta á, Yesu mu yin lébláa mu əbée, “Buthoráa buuma ntá.”

4 Yesu lébláa mu əbée, “Amú yín, yéé megyí mí asún igyi o! Mí bré məkúnyá fun.”

5 Mu yin lébláa wóyí ámutə asúmpú əbée, “Mlibwe dinka asóngyíasón ání əbébláa mlisuv.”

6 Yudafə bvtəfwí iwi amú amándié əkpasuv. Mú su bəpu awvndı akpənkpəonkpəntı asie yáí wóyí ámutə. **7** Yesu lébláa inu asúmpú amu əbée, “Mlisa ntsu bula awvndı ámu fée.” Lélé besa. **8** Inu əlebláa amú əbée, “Mlisa iku ya nkəsu əkipu amu.” Besa ya mu. **9** Əleda mu ənó á, ıladamlı bwé ntá. Omeyín ətínéá benya ntá ámu tsú. (Támē asúmpú amu mó buyin.) Inu əleti əká otsiápı amu ya itsétó, **10** əlebláa mu əbée, “Nta wankláán əhagyíøha tegyankpá yáí. Ní bonu mó tá asa bvtəpú móá ıma ale ba. Támē fó mó fapú wankláán ámu yáí bəfun séi.”

11 Inı gyí osúna gyankpapu ání Yesu lóbwe ní. Əlobwe mó Kana ání ibu Galilea əmátó, pólé mu numnyam əwan. Iləha mu akasípú bəhə mu gyi.

12 Iní əma a, Yesu mu a mu yin, mu apío pú mu akasípó bɔyɔ Kapernaum wúluto, yétsiá inu nké kplobí.

Yesu Bulu Ətswékpa Yɔ
(Mateo 21:12-13; Marko 11:15-17; Luka 19:45-46)

13 Bréá nkéá Yudafó bópvgyi Israelfosu Katsvn Nke lowie wóyí tá á, Yesu lódu yó Yerusalem. **14** ɔløyɔ Bulu ətswékpa amu wunsinésú yówun ání ahá bvde nnantswie, akúfa pú abródvma fe. Olowun akv é bvtsie mpónvásı bvde kóba tséé. **15** Inu əlobwé mpli, wíé amútó, gyáa amáa mbwi ámu fée dálı. Olowutá kóba atsépv amu mpónv dá, dá amu kóba sáín. **16** Múvú əlebláa abródvma afepv amu əbée, “Mlíle amú nfi! Mlmápø mí Sí wóyító bwé mlı ibiá ogyíkpá.” **17** Inuá ıleba alı sv á, mu akasípó amu bekaín Bulu asvn wanlínhé anfisv. “Fú osúmkpá amu asvn ihié igyi mí asvnbgoya.”

18 Yudafó ahande amu beba Yesu wá bëfté mu bëe, “Osúna məmu fóbwé pósúná anı ání Bulu túmitó fúde iní bwé?”

19 Yesu ılebláa amu əbée, “Mlíbwie Bulu ətswékpa anfi, nápvu nkensá yí mó.”

20 Yudafó ahande amu bëbláa mu bëe, “Nfi advana-sie kéké bɔpvgyi obu ánfi. Mú fú mó fée, fópv nkensá yí mó?”

21 Támę mu nyankpusa-oyí iwi asvn ədëblí, megyí Bulu ətswékpa amu. **22** Bréá Bulu líkvúa mu tsú afúlitó əma a, mu akasípó amu bekaín ání əleblí asvn ánfi. Mú sv bɔhɔ Bulu asvn pú Yesu asvn blihé amusv gyi.

Yesu Yin Nyankpusa Klvntɔ

23 Yesu lóbwε osúna tsətsəotsə Israelfəsu Katsvn Nke ámvtə bréá əbu Yerusalem, ahá tsətsəotsə bowun. Mó su bəhə mu gyi. **24** Támε Yesu mópu ansí dínká amósó, tsúfē oyin aliá amó féeé bugyi. **25** Mehián ání əhaa əbébláa mu əha iwi asún, tsúfē mu onutó oyin asún ání ibu nyankpusa klvntə.

3

Yesu Mva Nikodemo

1 Yudafə əhande əkv létsiá, bvtetí mu Nikodemo. Farisiyin ogyi. **2** Əleba Yesu wá eke əkv onyé bəbláa mu əbée, “Osunápó, aniyin ání Bulu lówa fú sísi fé ató osunápó. Tsúfē əhaa méetalí bwé osúna anfi fódebwé ánfi, ní Bulu móbuó mu.”

3 Yesu lélé mó ənó əbée, “Ənəkwali nde fú bláa, əhaa méetalí nyá Bulu ogyi iwíe mvsu, nkéti balákwíi mu.”

4 Nikodemo léfité mu əbée, “Nkálí bélakwíi əhá ání aladan? Əbétalí sánki wié mu yin iputo, əbélakwíi mu?”

5 Yesu lélé mó ənó əbée, “Ənəkwali nde fú bláa. Ní bvmelakwíi əkv tsvn ntsu móa Əjé Wankihéto á, əmémentalí wié Bulu iwíegyí ámvtə. **6** Əyulúu nkpa itsú nyankpusato, ənjétó klé é itsú Bulu Əjétó. **7** Mó su máha mó iwa fú wánwan ání nabláa fu mbée, iliehián ání bélakwíi mlı. **8** Afú tətsvn yo ətínéá ideklé. Fvtonú mó nka, támε fvmeýin ətínéá itsú pó ətínéá iyó. Ali kén igyi há əhagyíha ání bakwíi mu tsú Əjé ámvtə ní.”*

9 Nikodemo léfité mu əbée, “Ngya ntə asún ní?”

10 Yesu lélé mó ənó əbée, “Israelfə osunápó yilé fógyi, mó fee fvmokünu asún ánfi ast? **11** Ənəkwali

---

* **3:8** Əjé móa afú lelian aba Griiki əblítə.

nde fú bláa. Tóá aniyin iwi anidétoí tsú, tóá anilawun é iwi anidé adánsie gyí, támē mlitamahó ani asún ámu. ¹² Ní nebláa mli tóá ide móssú yo oyí ánfító, mlumóhogyi a, nkálí ibóbwé nebláa mli tóá ide móssú yo esúsú mboún mlóhogyi? ¹³ Ohaa mókúdú yó esúsú inu kí, nkéti Nyankpusa-Mu-Bi ámúú olotsu inu ba amu.

¹⁴ “Alí ámúú Mose lópu kóbrí iwo síán oyísú, tsú mó líi dimbísú inu ámu a, alí kén ilehián ání bédá Nyankpusa-Mu-Bi ámu mántá oyísú, tsú mó líi,† ¹⁵ méní əhagyíøha ání əløhó mu gyi obénya nkpa ání itamatá ní. ¹⁶ Tsúfél dwé Bulu léhie dwé anyánkpúsa. Mú su əlopv mu Bi əkvukónú əkvle pé ámu há, méní əhagyíøha ání əløhó mu gyi omóowu, mboún obénya nkpa ání itamatá. ¹⁷ Bulu mópu mu Bi ámu sísi oyí ánfító əbée, əbá begyi ahá asún, əha ahá ipón, mboún əbée, əbá bøhó ahá nkpa.

¹⁸ “Oħá ání əløhó mu Bi ámu gyi lagyi asu. Oħá ání əməhó mu Bi ámu gyi a, Bulu laħá mu ipón dodo, tsúfél əməhó mu Bi əkvle pé ámu gyi. ¹⁹ Alia əbéha ipón ámu gyí, wanki amu laba ɔyító, támē ahá bødwé oklún dvu wanki amu, tsúfél lalahé abwepó bugyi. ²⁰ Əhagyíøha ání ətəbwé lalahé tolú wanki amu. Ətamakpúkpé mantáa mó, tsúfél əde ifú nya ání mu bwəħé bélūn əwan. ²¹ Támē əħá ání ətəbwé yilé tħá wanki amu tħawánki wólí musu, méní ahá bówun ání Bulu apé ədəbwé.”

Yesu Mva Asú Əħəpú Yohane

²² Inu əma a, Yesu mva mu akasípú bədalí Yerusalem yó Yudea əmáttó. Betsiá inu kpalobí, oletsiá bø ahá asú. ²³ Alí bré ámu to á, Yohane é

---

† **3:14** Mu oyikpalihesu sián iwi asún ədəblí.

dé ahá asú bø Aenon nsántø, mantáa Salim wúlu. Tsúfë ntsu dada nsiné iñv. Ahá betsiá yó mu wá, oletsiá bø amú asú. ²⁴(Bumækonyá kítá Yohane tswí obu alí bré ámvtø.)

²⁵ Iwígyvráa iwí nwéengyí kv leba Yohane akasípú pú Yudayin øku nsiné. ²⁶ Inu Yohane akasípú bøyo mu wá yébláa mu bëe, “Osunápú, yéé fakáín oyin ámúú fúa munnyø mlilétsiá Yordan bùnkpa øbin, fegyi mu iwí adánsie wankláán ámvsu? Ðde ahá asú bø, ahá féeé bvde mu wá yo.”

²⁷ Yohane lélle mó ənó øbëe, “Ðhaa méetalí bwé tøtø, nkéti Bulu lahá mu økpa. ²⁸ Ml onutó mléetalí gyi mí adánsie ání nebláa mlí mbéé, ‘Megyí mígyí Kristo amv, támë Bulu lówa mí gya mu nkpa.’ ” ²⁹ Inu øleha amú yébi øbëe, “Óká otsiápu bø mu ka. Óká otsiápu amv mu nyawie é tetsiá øká otsiákpá iñv, méní anší bégyi mu ní onú mu nyawie amv əmë. Alí kén anší dé mí gyí séi ní. ³⁰ Mí atumabi béta wié mu kletø.”

Ðhá Ání Olotu Ðsúsú Ba

³¹ Ðhá ámúú otsú əsósó ámu dun əhagyíøha. Ðhá ání otsú əsvlúsv é gyí əsvlúsv əha. Əsvlúsv asún əteblí, támë əhá ání otsú əsósó dun əhagyíøha. ³² Otegyi táá alawun pú tóá alanú iwí adánsie, əhaa tamahø mu asvn blíhë. ³³ Támë əhagyíøha ání əløhø mu asvn blíhësv gyi dé mósv si ání Bulu asón igyi ənəkwali. ³⁴ Ðhá ámúú Bulu lówa ámu telé Bulu asón blí, tsúfë Bulu tøpú Ðjé ámu bólá mvto. ³⁵ Ðsí ámu tødwé mu Bi ámu, alapó túmi féeé wá mu ibito. ³⁶ Əhagyíøha ání əløhø mu Bi ámu gyi bu nkpa ání itamatá. Əhagyíøha ání əmøhø mu gyi má nkpa ání itamatá. Bulu ısvbití é idin mvsu.

4

Yesu Mva Samariayintse Ḍkv

¹ Farisifə bonu ání Yesu dé abúopu nya, bó amó asú dvn Yohane. ² (Támē megyí Yesu onutó dé amó bɔ. Mu akasípú dé amó bɔ.) ³ Bréá Yesu lébi ání Farisifə ámu banú asún ánfí á, əleldalı Yudea əmátó yínkí yó Galilea əmátó. ⁴ Támē lehián ání əbótsvn Samariafɔ əsulúsú.

⁵ Yesu lóyowie Sikar ání igyi Samaria wúlu kuto. Wúlu anfí bv mantáa əsulív kvá Yakob lóphá mu bi Yosef bímbí ámu. ⁶ Inú Yakob ibún bv ni. Ḍkpá ámu bv ifjó. Mú sv Yesu lótsutsúa obowie inú á, ilapián mu. Mú sv oletsiá ibún ámu ası. Alı bré ámvtó á, ilabwé fé əpawísó.

⁷ Inú á, Samariayintse əkv léba ntsu əsakpá. Yesu lkvlí mu əbée, “Nobwií ipa, ha mí ntsu annu.” ⁸ Alı bré ámvtó á, Yesu akasípú bɔyó wúluto yóhə atogyihé.

⁹ Yudafə bvtamapú ibi da Samariafɔ nwε nūu ntsu. Mó sv ətsi ámu léfité Yesu əbée, “Yudayin fuygi, mí é Samariayintse ngyi. Nkálı igyi sú fvde mí ntsu kvl?”

¹⁰ Yesu lélé mó ənó əbée, “Ní fuyin Bulu atokiehέ pó əhá ání əde fú ntsu kvlí á, tekı fókvlí mu, əbéha fú ntsu ání itehá nkpa.”

¹¹ Ətsi ámu lébláa mu əbée, “Anı sí, fvmedé əfē, ibún ánfító é bv oklú. Nkónu fénya ntsu ání itehá nkpa? ¹² Fvdvñ anı náin Yakob ání olokwi ibún ánfí há anı, mva mu abí pó amó mbwı bonu ntsu mótó?”

¹³ Yesu lélé mó ənó əbée, “Əmewvlı bélakítá əhagyı̄ha ání otónu ibún ánfító ntsu. ¹⁴ Támē əhagyı̄ha ání obónu ntsuá néha mu a, əmewvlı

méetrá kítá mu ekekkeeké. Ntsu ámúú néha mu amu ibédamlí ntsu ɔwíkpa mutó ání ibélín ha nkpa ání itamatá.”

15 Otsi ámu lébláa mu ɔbée, “Ani sí, ha mí ntsu ánfí ku, méní ɔmewvúli méetrá kítá mí, mméetrá ba nfi é besa ntsu.”

16 Yesu lébláa mu ɔbée, “Yetí fú kúlu amliba.”

17 Otsi ámu léle mó ɔnó ɔbée, “Mma okúlu.”

Yesu lébláa mu ɔbée, “Oñokwali igyi fablí ání fúma okúlu. **18** Tsúfé fatsía akúlu tse nu kí. Mégyí fú kúlu gyí oyin ámúú fúa munyo mlíná séi ámu é. Fawá oñokwali.”

19 Móú otsi ámu lébláa mu ɔbée, “Ani sí, nawun ání Bulu ɔnósú ɔtəipú fügyi. **20** Ani anáin Samariafó bosúm Bulu ibu ánfisu, támé mlí Yudafó mó mlíaa Yerusalem kóún lehián ání ɔhagyíøha obósum Bulu.”

21 Yesu lébláa mu ɔbée, “Otsi, ho mí asón ánfishi gyi. Bré ku béba ání ahá bùméetrá súm Ósi ámu ibu ánfisu ntée Yerusalem. **22** Mlí Samariafó mlímeyín ɔhá ání mlidésum. Ani Yudafó mó aniyin ɔhá ání anidésum, tsúfé Yudafosu ina nkphahóo leba ɔyító. **23** Bré ibá, ilafon ta ání Bulu asúmpó anokwalipú bósúm Ósi ámu ɔnjétó pú ɔnokwalisu. Tsúfé ahá ánfí odu Ósi ámu dédunká ɔbée búsúm mu ni. **24** Oñé Bulu gyí. Mó su ilehián ání ahá ání butosúm mu bósúm mu ɔnjétó pú ɔnokwalisu.”

25 Otsi ámu lébláa mu ɔbée, “Nyin ání Mesia*, (ɔhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) ɔbéba. Ní ɔbá á, ɔbélé asóngyíasón asi súná ani.”

26 Móú Yesu lébláa mu ɔbée, “Mí ánfí nde fú asún bláa anfí gyí Kristo amu ni.”

* **4:25** Griikifó téti Mesia bëe Kristo.

27 Inv akasípó amu besankí tsú wúluto ba bótó amú. Ilówa amú wánwan ání bawun Yesu mua ətsí bulí bvdetój. Táme amótó əkvukv métalí fité əbée, “Ntó fvdedunká tsú mu wá, ntéé ntogyi sú fúa ətsí ámu mlidéjtój?”

28 Ətsí ámu lési mu əló yái inv, yínkí yó wúluto yébláa ahá əbée, **29** “Mlíba amlibékí oyin əkvá alabláa mí tóá nabwé kí féé. Mlílahogyi mliaa, megyí Kristo amu ní?” **30** Mú su ahá bédalí tsu wúlu amvto bekí Yesu.

31 Alí bré ámvtó á, mu akasípó ámu bvde mu kokóli bée, ogyi ató.

32 Táme əlebláa amú əbée, “Mbó tóá négyi, mlímeyín mó iwi kuvvukv.”

33 Mú su akasípó amu bëfité aba bée, “Ntéé əkv labéha mu tóku alagyí?”

34 Yesu lébláa amú əbée, “Mí atogyihé gyí ání nábwé tóá əhá ámuú əlówa mí sísi ámu əbée mbwéé, ammə mó ənó. **35** Yéé mliteblí mliaa, ‘Tsra ana pélasi ayó tímblí bófvn?’ Táme nde mlí bláa mbée, mlitsu ansí kí adobúv amvto, ayó ámu lablí fvñ tím. **36** Bvde mu atínpv akə ka dodo. Bvde mó tím yaí há nkpa ání itamatá. Mú su ansí bégyi adupó múa atínpv amu féé ekewúle. **37** Mú su ənəkwali igyi bvteblí bée, ‘Əkv todú, əkv é tetün.’ **38** Nəwa mlí mbée mliyétin ayóá mlímoyá mó odukpá. Aha bambá lóyo mó iwi agyómá, llawá labi há mlí.”

39 Samariafjá bvbv wúlu amvto tsətsəətsə bəhə Yesu gyi, adánsie ámuú ətsí ámu légyi suná amú əbée, “Alabláa mí tógyítá nabwé mí nkpató féé” ámu su. **40** Inv su bréá bëba Yesu wá á, bokokóli mu bée, ətsía amú wá. Yesu létsiá inv nkenyó.

41 Yesu asvn blíhé su Samariafjá ámu tsətsəətsə é belahə mu gyi. **42** Bebláa ətsí ámu bée, “Megyí fó

asón ámu sú anilétréá hø mu gyi ngya o. Aní onutó anilanú, anilawun ání lélé oyin ánfì gyí oyító Nkpa Ùhópu amu ni.”

Əhande Əkv Mv Bi Ilə Tsa

43 Nkenyó ámu əma a, Yesu lénatí yó Galilea əmátó. **44** (Tsúfé mu onutó olowun bli əbée, “Bütamabú Bulu ənósú ətəípú mu onutó əmátó.”) **45** Bréá olowie Galilea a, iñufø bøhø mu atúu, tsúfé amu onutó bøyo Yerusalem Yudaføsu Katsvn Nke ámu ogyíkpá. Mó su bowun tóá ələbwë iñu fée.

46 Yesu létréá yinkí yó Galilea əmátó, Kana wúluto, ətíné ámuú əledamlí ntsu bwé ntá ámu. Əmá əhande əkv tsie Kapernaum wúluto. Əbu obi yinhé əkvá əda ədəlo. **47** Bréá əhande amu lónu ání Yesu latsú Yudea ba Galilea a, oleyga mu əkpa yókokóli mu əbée, mu bi yínhé lawú tá, əkplú ba Kapernaum, əbetsa mu ilø ha mu. **48** Yesu lébláa mu əbée, “Mó suní mlímákúwun osúna a, mlímáhø mi gyi ekekéeké?”

49 Əmá əhande amu lébláa mu əbée, “Owíé! Ní aní ayabi məwa əsa á, kebi ámu obówu.”

50 Yesu lébláa mu əbée, “Yo! Fú bí ámu obénya nkpa!”

Oyin ámu líhø asón ámuú Yesu lébláa mu amusv gyi, oleyinkí oyá wóyí. **51** Bréá oyá á, mu asúmpú bøba befia mu, bláa mu bøe, “Fú bí ámu lanyá nkpa.”

52 Iñu əlefíté amu bréá iwi lówa mu bi ámu ənlín. Bebláa mu bøe, “Owísó ámu lési mu ígye əpa ədəkvületö.” **53** Iñu á, əlekaín ání alı bré ámuñtö kén Yesu lébláa mu əbée, mu bi ámu obénya nkpa ni. Iñu su muva mu wóyítófø fée bøhø Yesu gyi.

54 Iñu gyí osúna nyøøsiá Yesu lóbwë bréá olotsu Yudea ba Galilea ni.

5

Tsukvle Osínpv Ḍkv Ilø Tsa

¹ Asón ánfi əma a, Yesu lódu yó Yerusalem Yudafə Bulusúm nkə kv ogyíkpá. ² Bəpwə buntíi wá wúlu amu. Bokwi ibún kv mantáa buntíi amu əkpa ənó kvá bvtetí mó Akúfa Ḍtsvnkpa. Bvtetí ibún ámu Betesda Hebri əblítə. Beyi mbu anu bómlí mó. ³⁻⁴ Aləpvu tsotsɔctsə bvbun ibún ámu ası mbu ánfti. Amútó akv bvgyi ansibi abwiepú, abo pú tsukvle asínpu.* ⁵ Oyin əkvá alasín tsukvle nfi adwasa-kwe (38) kéké da inu. ⁶ Bréá Yesu lówun mó a, olowun ání alaló, dí inu wá əpá. Mó su əlefíté mó əbée, “Fudeklé fee iwí iwá fú ənlín?”

⁷ Tsukvle osínpu amu léle mó ənó əbée, “Owíé, ní bowúli ntsu ámvtə á, mma əhá ání obótsu mí wá móvtó. Nótutsúa ambəbwə á, əkv lagyankpá wíé móvtó dodo.”

⁸ Yesu lébláa mó əbée, “Kvsu! Tsu fú əklan, afvnati!” ⁹ Invnvnvnu oyin ámu iwí lówa mó ənlín, əlkvsú tsú mó əklan, wá natí bi.

Ali eke ámu igyi Yudafə Ḍkpúnú Ḍdaké. ¹⁰ Mó su Yudafə ahandə bəka oyin ámuv Yesu latsá mó ilə ámu ansító, bli bəe, “Nde igyi Ḍkpúnú Ḍdaké. Ani mbla meha əkpa ání fósvrá fú əklan.”

¹¹ Əlebláa amú əbée, “Əhá ámuv əletsa mí ilə ámu lébláa mí əbée, ‘Tsu fú əklan, afvnati.’”

¹² Mó su bəfité mó bəe, “Ma lébláa fu əbée, fvtsúu fú əklan afvnati?”

¹³ Oyin ámu mébi əhá ání əletsa mó ilə, tsúfē ahá bvhié bvtso inu, Yesu lófwi wá amútó.

---

* ^{5:3-4} Mótó yée 4 bu nwvló dada amu akvtə: Ibv nu bu inu á, Bulu-əbəpvu tobowlíi ntsu ámvtə. Inu su bvtse inu bvgyo mó. Tsúfē ní əbá bowlíi mó á, fvá fegyankpá wíé móvtó á, fvtenyá ilətsá.

14 Ḍoma a, Yesu lóyówun mu Bulu ḋtswékpá inu. Múú əlebláa mu əbée, “Yéé fawun ání iwi lawá fó ɔnlín. Máträ bwé lakpan, méní múa idvn íní méeba fvsv.”

15 Oyin ámu léyébláa Yudafá ahandé amu əbée, Yesu létsa mu ilo. **16** Inlá Yesu dé ntobí ánfí odu bwé əkpúnú ədaké su á, Yudafá ahandé amu bəwa mu kpækpéé bi. **17** Támé Yesu lébláa amú əbée, “Mí Sí mókúsí agyómá yo. Mú su mí é mmækúsí.”

18 Mu asvn blíhé anfí su á, Yudafá ahandé amu bekle ání bómá mu əkpagyíokpasu. Tsúfé megyí əkpúnú ədaké mbla ámu nkule túvn su, mboún əleblí əbée, mu si gyí Bulu, ilosuná ání mva Bulunyó bugyi kékéé.

Bulu Téhá Mu Bi Ámu Túmi

19 Yesu lélé mó ɔnó əbée, “ጀənkwalı nde mlı bláa. Mí Bulu mu Bi ánfí onutó mméetalí bwé tətə mí iwisu. Tóá nowun ání mí Sí débwé á, mó ntəbwé.

20 Tsúfé mí Sí tədwé mí, otosúná mí itáá mu onutó ədebwe féé. Inn! Ibówa mlı wánwan ání obósuná mí múa idvn ali. **21** Alı ámuú mí Sí təkúsá ahá tsú afúlító, há amú nkpa ámu a, ali mí é ntehá ahá ání ndeklé nkpa ní. **22** Mí Sí tamagyí asón há ipón, támé alapú asúngyí féé wá mí ibító, **23** méní əhagyíoha obóbu mí fé alia otobú mí Sí ámu. ጽhá ání የtamabú mí tamabú mí Sí ámuú əlopú mí sisí ámu é.

24 “ጀənkwalı nde mlı bláa mbéé, əhagyíoha ání otónú mí asón, የtəhə ahá ámuú ələwa mí sisí ámu gyi, bu nkpa ání itamatá. Bulu méegyi mu asún, há mu pón, tsúfé aladálí lowutó ba nkpató dodo. **25** ጽhá ání əhagyíoha obóbu mí fé alia otobú mí Sí ámu. ጽhá ání የtamabú mí tamabú mí Sí ámuú əlopú mí sisí ámu é.

† 5:25 Ahá ání bawú ɔnjétó.

26 Tsúfé mí Sí bóv túmi, ḥtehá nkpa. Alı kén alahá mí ánfí ngyi mv Bi ánfí túmi, ḥbée nháa ahá nkpa ní.
27 Alahá mí túmi ḥbée, ngyii ahá asón, tsúfé mígyí Nyankpusa-Mv-Bi ámu ní. **28** Asún ánfí imáwa mli wánwan. Bré ku ibá, afúli fée bónu mí ḡme, **29** kósú. Amúá bəbwə yilé bélakúsú, nyá nkpa ání itamatá. Amúá bəbwə laláhe a, négyi amú asón, há amú ipón.”

30 “Mméetalí bwé tətətətə mí iwisu. Asún ání nonú tsú mí Sí wá á, mó ntəpúgyí asón. Mó sú ntegyi asón ḡnəkwaliṣu ní. Tsúfé ntamabwé tóá mí onutó ndeklé, mboún tóá ḥá ámúú ələwa mí sisí ámu tekle.”

Yesu Iwi Adánsie Wankláán Agyípú

31 Yesu lóyo móosú blí ḥbée, “Ní mí onutó negyi mí iwi adánsie á, mlímóhə mó ání ḡnəkwali igyi.[‡]
32 Bulu é tegyi mí iwi adánsie. Nyin ání mí iwi adánsie ámúú odegýí amu igyi ḡnəkwali. **33** Mlławá abí sisí Yohane. Alabláa mli ḡnəkwali amu. **34** Mí mó á, mmehián anyánkpúsa adánsie. Mboún nde mli asón ánfí bláa, méni Bulu ḥbóhə mli nkpa.
35 Yohane asún blihé ləbwə fē ḥkandíe ání idewankí. Mó sú mlilotsulá gyi mó ḥdwə kplobí. **36** Mbū tóá itegyi mí iwi adánsie, idun Yohane klé amu. Agyómá ámúú mí Sí lawá ḥbée mbwéé mo mó ḡnó, nde mó bwé ámu dé adánsie gyi ání mulówa mí sisí. **37** Mí Sí ámúú ələwa mí ámu onutó lagyi mí iwi adánsie. Mlímókunu mu ḡme, mlímókówun mu é ki.
38 Mlímóhə mu asún wá mli klvntə, tsúfé mlímóhə mí ámúú ələwa sisí ámu gyi. **39** Mlkíá mlénya nkpa ání itamatá tsú Bulu asún wanlínhé amvto. Mó sú mli ansí lapé, mlidé mó kasí ní. Mí iwi adánsie Bulu

[‡] **5:31** Mose mbla lósuná ání ahá abanyó ogyi adánsie.

asvn wanlínhē amv idegyí. ⁴⁰ Támē mlilakíná mí wá bá, mén̄i mlénya nkpa ámv.

⁴¹ “Mmedédunká mbéε, ahá bukánfú mí, ⁴² tsúfē nyin ml̄i dodo. Nyin án̄i mlitamadwé Bulu tsú ml̄i klvnt̄. ⁴³ Naba mí Sí dátó, mlumáh̄o mí. Támē ní ɔha bambá ɔbá mv onutó iwsu á, mláh̄o mv. ⁴⁴ Ml̄itekleá mlékanfú aba, támē mlitamabó mbódí án̄i Bulu ɔkvle pé ámv ɔkánfú ml̄i. Nkál̄i ibóbw̄e mláh̄o mí gyi? ⁴⁵ Ml̄umák̄i mliaa, néle ml̄i ilá mí Sí ansító. Mose amóó ml̄i ansí idin̄ mvsu mliaa ɔbóh̄o ml̄i nkpa ámv mboún ɔbél̄e ml̄ilá Bulu ansító ní. ⁴⁶ Ní lél̄e ml̄iláh̄o Mose asónsú gyi a, teki ml̄áh̄o mí asónsú gyi, tsúfē mí iwi asón ɔl̄ewanlín tswi. ⁴⁷ Támē íniá ml̄umáh̄o táá ɔl̄ewanlín tswísu gyi a, nkál̄i ibóbw̄e ml̄áh̄o mí asvn blihésu gyi?”

6

Ahá Mpím-nu Atogyihē Ha

(Mateo 14:13-21; Marko 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ In̄i ɔma a, Yesu mva mv akasípó b̄efa Galilea ɔpvá bvtetí mó Tiberia amv yó mó ɔbin̄. ² ɔd̄om betsiá buo mv, tsúfē ɔde alɔpu tsa wánwansu. ³ Mva mv akasípó b̄ed̄u yó okúku kvsu, yétsiá así inu. ⁴ (Ali bré ámvto á, Yudaf̄o nk̄eá b̄opugyi Israelfosu Katsun Nke ámv ilafun ta.) ⁵ Inv Yesu lótsu ansí fóá wun án̄i ɔd̄om kpənkpəonkpənt̄ b̄ebá mv wá. Mvú ɔlefíté Filipo ɔbéε, “Nkónú abénya atogyihē h̄o ha ahá ánfí bégyi?” ⁶ (Yesu léblí asón ánfí pósø Filipo k̄i, tsúfē oyin táá ɔbóbw̄e dodo.)

⁷ Filipo lél̄e mó ɔnó ɔbéε, “Ní apú tsra kwe ikoká h̄o atogyihē kúráá á, imóofun án̄i okugyíøku obénya kpalobí gyí!”

⁸ Simon Petro mu pio Andrea, ogyi akasípú amvtə ɔkvle lébláa Yesu əbée, ⁹ “Oyimbi ɔku dé bodobodo apín pútúpútú anu pú ntsutso iye bwáhé anyo. Támē ntə ínì bóbwe ahá tsatsəotsə ánfi?”

¹⁰ Yesu lébláa mu akasípú amu əbée, “Mlíha amú abutsiatsia asi.” Ahá ámu fée betsiá ifású. Ayin ání bubu amútó bóbwe fé mpím-nu (5,000). ¹¹ Múú Yesu líhō bodobodo amu, dá Bulu ipán, əleha beye mó há ahá ámúú buntsie inu ámu. Alí kén əlobwe ntsabi bwáhé amu éní. Amútó okugyíøku lénya alia odeklé. ¹² Begyi mwé sian. Yesu lébláa akasípú amu əbée, “Mlíkula síanhe amu, méní imáo bwé atə yintahé.” ¹³ Lélé, bətəsí síanhe amúú benya tsú bodobodo anu amvtə ámu. Iləbulá alakpá dùanyə kéké.

¹⁴ Ahá ámu bowun osúna anfi Yesu labwé ánfi. Mú su beblí bëe, “Lélé, oyin ánfi gyí Bulu ənósú ətəpú amúú bəwanlín mu iwi asón wá Bulu asúntó bëe, əbëba ɔyító ámu ní.” ¹⁵ Yesu lówun ání ahá ámu babwé agywun bëe, bëba bëkitá mu əwvnlíntó yái mu iwíe. Mú su mu nkule əleladó yó nkápá sí amó.

Opus Nati

(Mateo 14:22-33; Marko 6:45-52)

¹⁶ Bréá owí ləpən a, Yesu akasípú bëkplí ba Galilea ɔpu ənó. ¹⁷ Owí latá, támē Yesu mákúyíñki bətu amú. Mú su bədu wié ɔkluntə, budefa bøyó Kapernaum. ¹⁸ Afú kpənkپənti ku léba idetsúvən, ɔpu amu lówa dabí. ¹⁹ Alí bré amvtə á, akasípú amu baplá ɔklun amu yó fé málí asa ntéé ana. Inu bowun ání Yesu ná ɔpu amvsu əbá amú wá. Mú su ifú lekitá amú. ²⁰ Támē Yesu lébláa amu əbée, “Mí ní, mlumánya ifú!” ²¹ Inu botsu mu wá ɔklun amvtə ansigiyisó. Ilotsutsúa iwankí amú á, ɔklun amu lawié otsubúno, ətíné amúú bøyó ámu.

Yesu Dunká

²² Oyí kehe a, ɔdəm amóó besi bubv ɔpv amv ɔbın inu ámu bowun ání ɔklvn kuku itráa mélí inu. Mvá teki ilú invtó akasípó amv bowie nátí ní. Bowun ání Yesu mówie móttó asa benatí. ²³ Mú ɔma a, nklvn akv lótsu Tiberia wúluto belí mantáa ɔtíné ámu begyi bodobodo amóó Yesu léda Bulu ipán pohá amv ámu. ²⁴ ɔdəm amv bowun ání Yesu lanatí inu, mv akasípó amv é buma inu. Mú sv bədu wíe nklvn amvtó yó Kapernaum, bvde Yesu dunká.

Bodobodo Itehá Nkpa

²⁵ Bréá ɔdəm amv boyówun Yesu ntsu ɔbın inu á, bəfité mv bεε, “Osunápó, bré məmv fobowie nfí?”

²⁶ Yesu lébláa amv ɔbée, “Oñokwali nde mlı bláa. Megyí osúna amúv ndebwe mlidewúun amv sv mlígyá mí ɔkpa. Mboún bodobodo amúv neha mlı, mlilégyí mwé ámu sv. ²⁷ Mlímawun ipian atogyihé ání iteyíntá sv. Mboún mlíwun ipian móá ibétsiá yó, ibéha nkpa ání itamatá, ání mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí néha mlı sv. Tsúfē mí mí Sí Bulu lahié nsu ání mbv ɔkpa há mó.”

²⁸ Befité Yesu bεε, “Gyvma məmv abwéé isuna ání anidé tóá Bulu tekle bwε?”

²⁹ Yesu léle mv ɔnó ɔbée, “Tóá Bulu déklé ɔbée mlibwéé gyí, mlíhə mí ánfí ɔlwá sisí ánfí gyi.”

³⁰ Inu bəfité Yesu bεε, “Osúna məmv fóbwε abówun, méní abóhə fv gyi? Ntó fóbwε? ³¹ Ani anáin begyi mana dimbi ámu sv. Bəwanlín mó wá Bulu asón ámu bεε, ‘Mose léha amv atáá ilotsu ɔsósú bá begyi.’ ”

³² Móó Yesu lébláa amv ɔbée, “Oñokwali nde mlı bláa. Megyí Mose léha mlı atogyihé amv tsú ɔsósú. Mí Sí léha mlı bodobodo onutónutó amv tsú ɔsósú.

33 Tsúfé bodobodo ání Bulu tēhá gyí mí ánfí natsú ɔsúsú bá, nebá bēha oyító ahá nkpa ánfí.”

34 Ahá ámu bēbláa mu bēe, “Owíé, tsia ha aní bodobodo anfí brégyíbré, tsú séi póya.”

35 Yesu lébláa amú əbée, “Mígyí bodobodo amúú itehá nkpa ámu ni. Akón méeikitá əhá ání əleba mí wá ekekekéke. Əmewúlú méeikitá əhá ání ələhə mí gyi é ekekekéke. **36** Fé alia nebláa mli á, mli lawun mí, támé mlumókúhó mí gyi bəfon séi. **37** Əhagyíha ání ɔsí ámu léha mí əbéba mí wá. Mméegya əhagyíha ání əleba mí wá. **38** Tsúfé mmotsu ɔsúsú ba mbée, nebá bəbwé tóá ndeklé. Mboún tóá əhá ámuú ələwa mí sisí ámu déklé əbwékpá neba. **39** Tóá əhá ámuú ələwa mí sisí ámu déklé gyí, ahá ámuú ələpvhá mí ámutó əkvukú mádalí mí ibi. Mboún nkvsúa amú fée tsu afúlitó eke tráhe amu. **40** Tóá mí Sí ámu tekle gyí, əhagyíha ání olowun mí, mu Bi ánfí, hə mí gyi obénya nkpa ání itamatá. Nókvusúa mu tsú afúlitó eke tráhe amu.”

41-42 Inia Yesu léblí əbée, “Mígyí bodobodo amúú notsu ɔsúsú ba amu ni” su á, Yudafá ámu bəwa mu wuntí bi. Bēe, “Megyí Yosef mu bi Yesu amu ni? Anuméyín mu si mua mu yin? Əkpa məmu sú ədəblí əbée, ‘ɔsúsú notsu neba?’ ”

43 Yesu lébláa amú əbée, “Mlisi wuntí mli wulewule. **44** Əhaa méeetalí ba mí wá, nkéti mí Sí ámuú ələwa mí sisí ámu lakpá mu ba mi. Mí é nókvusúa mu tsú afúlitó eke tráhe amu. **45** Bulu ənósú atóipó amutó əku lówanlín tswi əbée, ‘Bulu obosuná ahá fée ató.’ Əhagyíha ání alanú mí Sí asún, kásí mu tsú mu wá tēba mí wá. **46** Əhaa mókówun ɔsí ámu ki. Mí ánfí notsu Bulu wá bá anfí nkule láwun mu ki. **47** Ənəkwali nde mli bláa. Əhagyíha ání ələhə mí gyi bu nkpa ání itamatá. **48** Mígyí bodobodoá itehá

nkpa ní. **49** Iniaá mlı anáin begyi mana dimbísú óó á, amú fée bowu. **50** Támę bodobodo anfı gyí míúa ılatsú əsúsú bá, ménı əhagyíøha ání obégyi móowu ní. **51** Mígyí bodobodo amúú ntéhá nkpa, natsú əsúsú ba amu ní. Əhagyíøha ání ogyi bodobodo anfı obétsiá nkpa, omóowu ekekeeké. Mí ɔyvlúv gyí bodobodo amu. Mú nési há, ménı ɔyítófø bénya nkpa ní.”

52 Inv Yudafø ámu benya asón anfı Yesu lablí ánfı iwi əblá. Amú wulewulé begyi aba nwéen bëe, “Nkálı oyin ánfı əbétalí pú mu ɔyvlúv há anı əbée agyí?”

53 Yesu lébláa amú əbée, “Onəkwali nde mlı bláa. Ní mlímégyi mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfı ɔyvlúv, nu mí obugya a, mlumá nkpa ání itamatá kkvukvuk mlito. **54** Ohá ání olegyi mí ɔyvlúv, nu mí obugya bu nkpa ání itamatá. Nókvusúa mu tsú afúlitø eke tráhe amu. **55** Tsúfë mí ɔyvlúv igyi atogyihé onutó, mí obugya é igyi atonuhé onutó. **56** Ohá ání ogyi mí ɔyvlúv, nu mí obugya tsie mitø, mí é ntsie mutø. **57** Mí Sí ɔkiankpapu amu lówa mí sisí. Mu sú mbu nkpa. Mú su fúá fegyi mí a, mí su fú é fvbu nkpa. **58** Mígyí bodobodo onutóá notsu əsúsú ba ní. Mlı anáin begyi mána, támę bowu. Ohá ání ogyi bodobodo anfı mó obétsiá nkpa ání itamatá.”

59 Yesu léblí asón ánfı bréá əde atá suná Kaper-naum, Yudafø ofiakpa.

Nkpa Ání Itamatá Asún

60 Yesu abúopu tsotsøotsø ámvø akv bonu asón ánfı á, bęblí bëe, “Atosunáhé ánfı mó bu ənlın o! Ma əbétalí hø mó?”

61 Yesu lówun ání mu abúopu amvø akv bvde wunti ání alablí alı su á, əlefíté amú əbée, “Asún

ánfi ularan mli? ⁶² Múmú ní mlowun Nyankpusa-Mu-Bi ámu ɔyó ɔtínéá olotsu ba me, nkáli mlóbwé?
⁶³ Bulu ɔjé ámu téhá nkpa. Nyankpusa ɔwvnlin mó á, kpaali ígyi. Asón ánfi nde mli bláa anfi itsú ɔjé ámuú ɔtehá nkpa ámu wá, ⁶⁴ támē mlítə akv bvməhə móssú gyi.” Yesu lówun amúá bvməhə móssú gyi pú ɔhá áni ɔbélé mu há yái dodoodo. ⁶⁵ ɔletrá bláa amú ɔbée, “Iní sú nebláa mli mbée, ɔhaa méetalí ba mí wá, nkéti mí Sí lakpá mu ba mí” ní.

⁶⁶ Tsú eke ámu a, Yesu abúopu amu tsotsəotsə beyinkí mu ɔma, bvmétrá buo mu. ⁶⁷ Mú su Yesu léfíté mu akasípú dúanyo ámu ɔbée, “Mli é mlidékléá mléyinkí mí ɔma lóó?”

⁶⁸ Simon Petro lébláa mu ɔbée, “Owié, ma wá abóyø? Fú wá asón áni ɔtehá nkpa áni ɔtamata bø. ⁶⁹ Anilahogyi, anilabí áni fúgyí ɔha Wankihé amúú fotsú Bulu wá ámu ní.”

⁷⁰ Inu Yesu lébláa amú ɔbée, “Mli ahá dúanyo nelé, támē mlítə okv gyí ɔbvnksam!” ⁷¹ (Simon Iskariot mu bi Yuda ɔde á. Tsúfé ogyi akasípú dúanyo ámuú okvle. Mu ɔbélé mu há ní.)

7

Yesu Mva Mv Apio Yinhe

¹ Mú ɔma a, Yesu létsiá kí Galilea ɔmátó. Omekleá ɔbóyø Yudea ɔmátó, tsúfé Yudafø ahande amu bude mu téé abvmo mu. ² Támē Yudafø Kantankpatətsiá Nkegyí lafun. ³ Mú su mu apio yinhe bəbláa mu bəe, “Nati yo Yudea nke ámu ogýikpá, méní fó abúopu amúú bvbv inu ámu é bówun ofúla áni fvdebwe. ⁴ ɔha áni odekléá ahá bvbú mu gyumagyihé tamañáin iwi. Inia fúde ntobíá igyi alı bwé

á, wuna le mó suna, oyí féeé abuwun.” ⁵(Mv apío ámu kúráá bumöha mu gyi. Mú su bebláa mu alí ní.)

⁶ Iní su Yesu lébláa amú əbée, “Bréá nøyø inu məkúnyá fvn. Mlí mó mléatalí yó inu brégyíbré.

⁷ Oyítófø buméetalí lú mlí, támē mí mó buðe mí lu, tsúfé nde amú ilá le. ⁸ Mlíyø nké ámuþo. Mí mó mməkúnyá yó, tsúfé mí bré məkúfvn.” ⁹ Yesu léblí asún ánfi tá á, olesi tsiá Galilea əmátó.

Yesu Kantankpatotsiá Nké Ámu Ogyíkpá Yo

¹⁰ Támē bréá Yesu apío ámu bənatí yó nké ámu ogyíkpá a, mu é olejaín iwi yó inu. ¹¹ Yudafø ahande amú bodunká mu nké ámu ogyíkpá, buðe ahá fité bëe, “Oyin ámu më?”

¹² Ódəm amú beblí asún tsətsəɔtsə nklobítø tsú Yesu iwi. Aku bëe, “Oha wankláán ogyi.” Aku é bëe, “Ekékéeké, əde ahá mlé.” ¹³ Támē amútó əhaa métalí blí mu iwi asún kóklú ahá abvnu, tsúfé buðe Yudafø ahande amú ifú nya.

¹⁴ Bréá bowie nké ámu nsiné á, Yesu lódu wíé Bulu ətswékpá wunsinésó inu yéfi atá suná asi. ¹⁵ Mu atosunáhé lobwie Yudafø ahande amú ənó. Mú su bëfité aba bëe, “Oyin ánfi mokukásí əwulú yó nkápá. Nkáli ləbwë asa əlebi əwulú ali?”

¹⁶ Yesu lélé mó ənó əbée, “Megyí mí wá atosunáhé anfi itsú. Itsú Bulu wá. Mwlówa mí sisí. ¹⁷ Ní əkv dékléá əbóbwë Bulu apé á, obówun ní atosunáhé anfi itsú mí wá ntéé Bulu wá. ¹⁸ Oha ání əde mu onutó asún blí dé mu numnyam dunká. Támē ní əkv todúnká numnyam há əhá ání ələwa mu sisí á, ənəkwaliþu əhá ámu gyi. Ətamawá afunu. ¹⁹ Yéé Mose lópu mbla ámu ba mlí a? Támē mlito əkvku médé mósv gyi. Ntogyi su mlidékléá mlómø mí?”

20 Inv ədəm amu bəbláa mu bəe, “Əyə laláhe bu futo! Ma dékleá əbómə fú?”

21 Yesu lébláa amú əbée, “Ofúla kule pé nəbwə əkpónú ədaké, mli fée ənó lobwie mli. **22** Mose lówa mbla há mli əbée, mlitún keté. (Ibu móttá ání megyí Mose látsa keté tím, mli anáin léfi mó ası.) Yée mó só mlitétin ahá keté əkpónú ədaké ní a? **23** Ní mlidé keté tún əkpónú ədaké, méní mlímóókusú lú Mose mbla ámuvsu á, ntogyi só mlilanyá əblá míssu mliaa, natsá nyankpusa kéín əkpónú ədaké? **24** Mliyə asúntó wankláán, asa amlıha ipón. Mliyə ənəkwali gyi asún.”

Yesu Iwi Nwéengyi

25 Yerusalemfə akv bəfité amú iwi bəe, “Megyí oyin ánfi Yudafə ahande bvdedunká abumə ní?

26 Megyí mu lú ahátə ədetəi, amútá əkvku mékpla mu a? Ntée ilawánkí amú ání mugyí Kristo, (əhá ámuú Bulu ladá mu ofúli amu) ní? **27** Oyin ánfi mó a, aní fée aniyin ətínéá otsú, táme ní Kristo ámu əbá á, əhaa méebei ətínéá otsú.”

28 Bréá Yesu bu móssó əde atá ámu suná Bulu ətswékpa wunsinésú mu á, olotsu ənó fúá blí əbée, “Mliyin mi, mliyin ətínéá notsú, táme megyí mí onutó túmisu neba. Ənəkwaliyu əhá ámuú ələwa mí sisí ámu gyí. Mliméyín mu. **29** Táme mí mó nyin mu, tsúfē mulówa mí sisí. Mu wá notsu ba.”

30 Inv bekle abukita mu, táme bvməpə ibi da mu, tsúfē mu bré məkófon. **31** Táme amútó ahá tsətsəətsə bəhə mu gyi. Mó su bəfité bəe “Ní Kristo amu əbá á, əbetalí bwé osúna dvn mó ánfi oyin ánfi débwə?”

Bəwa Bəe Bvkita Yesu

32 Bréá Farisifə ámu bonu ání ədəm amu bvdə Yesu iwi asún blí nklobítə á, amúa Bulu igyí ahapú

dεhen amu bɔwa Bulu ɔtswékpa agyópu bεe bukítá Yesu. ³³ Ìní su Yesu lébláa amú ɔbée, “Ilasí nkε kpalobí pε nétsiá mlı wá. Mú ɔma a, néyinkí yó ɔhá ámuú ɔləwa mí sisí ámu wá. ³⁴ Mlodunká mí, támε mlímóowun mi. Mliméetalí ba ɔtínéá mbu é ekekeeké.”

³⁵ Yudafá ahande amu bεfíté aba bεe, “Nkónú oyin ánfí obótú ɔkpa yó, su abódunká mu anímóowun mu? Ntée odekclé ɔbóyá Griikifá awúlu amúú aní pí badásáin yó mósó ámuvsu, ntée obóyósuná Griikifá ámu atá? ³⁶ Asún ánfí ɔdeblí é así mé? ɔbée, ‘Mlodunká mí, támε mlímóowun mi. Mliméetalí ba ɔtínéá mbu é.’”

Nkpa Ntsu

³⁷ Nké ámu εke tráheá ígyi εke títriu á, Yesu lókvssú líi kplvn blí ɔbée, “Ní ɔmewúli de ɔku á, ɔbá mí wá obonu ntsu. ³⁸ ɔhagyíha ání ɔlhá mi gyi a, ‘Nkpa ntsu bówí dalí mvto.’ Alí bɔwanlín wá Bulu asún ámvto ní.” ³⁹ (ɔjɛ Wankhé amúú Bulu ɔbéha ahá ání bóhá mu gyi amu iwl asún ɔdeblí. Alí bré ámvto á, ɔjɛ Wankhé amu mókúnyá ba, tsúfé Bulu mókúnyá wá Yesu numnyam.)

Ahá Ámvto Leye

⁴⁰ Bréá ɔdɔm amu bonu Yesu asún blihé anfí á, amútó akv beblí bεe, “Lélé, Bulu ɔnósó ɔtəípú amúú anidé mu ɔkpa kíi amu ni.”

⁴¹ Akv é bεe, “Kristo amu ni!” Támε amútó akv é beblí bεe, “Yéé megyí Galilea ɔmátó Kristo amu obótsu o. ⁴² Bɔwanlín wá Bulu asún ámvto bεe, Owie Dawid abusuants Kristo amu ɔbédalí tsu. Bókwíi mu Betlehem, Dawid wúluto.” ⁴³ Ina Yesu iwl asún ánfí su ikulebwé metsiá amútó. ⁴⁴ Amútó akv bekle abukítá Yesu, támε ɔhaa mópu ibi da mu.

Yesu Mähogyi

⁴⁵ Əma-əma a, Bulu ətswékpa agyópv amúú bəwa sumbí ámu besankí ba Bulu igyi ahapó dəhen pú Farisifə ámu wá. Befitē agyópv amu bəe, “Ntogyi sv mlumékitá mu ba?”

⁴⁶ Bele mó ənó bəe, “Jhaa mákótói fé oyin ánfı kí!”

⁴⁷ Farisifə ámu bəfitē amú bəe, “Mó sv oyin ámu lamlé mlı é. ⁴⁸ Mhlawun əhande ntée Farisiyin əkv lahə mu gyi kí? ⁴⁹ Ekekeke! Ədəm anfi bəmeyín Mose mbla ámu iwl tətə. Mó sv Bulu əlwú amó.”

⁵⁰ Inu Farisifə ámu tə əkvle, ogyi Nikodemo amúú əloyə Yesu wá onyé ámu léfíté amú əbée, ⁵¹ “Ani mbla leha əkpa áni abéha əkv ipón asa abéfíté mu ənótó asón nū?”

⁵² Befitē mu bəe, “Galileayin fú é fúgyi? Kí Bulu asón ámu tə wankláán. Fówun áni Bulu ənósú ətəipó əkvkvukv móotsu Galilea əmátó.” ⁵³ [Inu amú fée benatí yó wóyító.

8

Ətsi Əkv Mbvatə Pú Mv Kitá

¹ Bréá ahá amu bədasáín á, Yesu lódv yó Nfə-nyíbv ámu sv*. ² Mó əyi kehe bakə a, oleyinkí ba Bulu ətswékpa wunsinésú inu. Ahá ámu fée bəba mu wá. Mó sv oletsiá ası, olefi ası əde amú ató suná. ³ Bréá ədetəi á, Farisifə pú Mose mbla asunápó amu bəkpa ətsi əkvá bakítá mu, əde mbvatə ba belí amú ansító. ⁴ Múú bəbláa Yesu bəe, “Osunápó, bakítá ətsi ánfı mbua ətəkpá. ⁵ Mose Mbla ámu léblí əbée, adáa atsi ánfı odú abwi mə. Nkálı fvdeblí tsú asón ánfı iwl? ⁶ Asúnklé sv bəfitē mu asón ánfı, abvətə mu

* **8:1** Nfə-nyíbv igyi obubwí kvá ibv mantáa Yerusalem, bvtetí mó Olibbv.

ha ahandε. Inu Yesulóbun, pú osrebi əde ató wanlín əsulútə.

⁷ Bréá buträá buđe asún ámu fité plá á, olobwií tsíá, bláa amó əbée, “Mlitə əhá ání əməkóbwé lakpan kí ogyánkpda da ətsi ánfı ibwi.” ⁸ Əleblí mú alí á, oleyinkí bun əde mu ató wanlín əsulútə. ⁹ Bréá ahá ámu bonu mu asún ánfı á, bɔwa natí ikvle-kvle bı, tsú ahandesu bətu nyebísú. Illebesi Yesu mva ətsi ámu nkule əbun nsiné inu. ¹⁰ Yesulóbwií tsíá, əlefíté ətsi ámu əbée, “Ətsi, nkú ahá ámu me? Əkvku mésian ání əbéha fú ipón?”

¹¹ Ətsi ámu lélé mú ənó əbée, “Owíé! Əkvku méha mí pón o!” Móó Yesu lébláa mu əbée, “Ibu alé! Mí é mméeha fú ipón! Natı, mátrá bwé lakpan.”]†

Oyító Wanki

¹² Inı əma a, Yesu léyinkí bláa Farisifó ámu əbée, “Mígyí əyító wankı ni. Əhagyıha ání obuo mí obénya wankı ání ibéha mu nkpa, oméesin oklúntə ekekeekke.”

¹³ Inu á, Farisifó ámu bəbláa mu bεε, “Nfóli tamakánfó mu iwlı. Fuməkóblí tətə.”

¹⁴ Yesu lébláa amó əbée, “Ní mí onutó nde mí iwlı adánsie gyí ó á, ənəkwali igyi. Tsúfé mí mó nyin ətínéá notsú pú ətínéá nøyó. Támę mlímeyín ətínéá notsú pú ətínéá nøyó. ¹⁵ Anyánkpúsa asúngyí əkpasu mlitegyi asún tsvn, támę mí mó ntamagyí əhaa asún. ¹⁶ Ní negyi asún ó á, ənəkwali əkpasu negyi mó tsvn. Tsúfé megyí mí nkule tegyi mó. Mía mí Sí ámúú ələwa mí sisí ámu nyə tegyi mó. ¹⁷ Bəwanlín wá mlı onutó Mbla ámvtə bεε, ‘Ní adansifó abanyó bəblí asvn kua kvle a, amó asún ibv

† 8:11 İma Griikifó nwoló dada amó akvə.

mótó.’ ¹⁸ Mí onutó ntegyi mí iwi adánsie. Mí Sí lówa mí sisí. Mu é otegyi mí iwi adánsie.”

¹⁹ Befíté mu bée, “Nkónú fú sí bu?”

Yesu léle mó ənó əbée, “Mluméyín mí wankláán, mluméyín mí Sí ámu é. Ní mliyin mí wankláán á, teki mlébi mí Sí ámu é.”

²⁰ Yesu léblí asún ánfí bréá əde ató suná Bulu ətswékpá tswítswi adáka otsiákpá. Támē əhaa mékitá mu, tsúfē mu bré məkónyá fvn.

Yesu Ḷsúsýo

²¹ Yesu létrá bláa amó əbée, “Mí mó noyó. Mlodunká mí. Mlowu wá mli lakpantó. Mluméetalí ba ətínéá noyó.”

²² Yudafó ahande amó befíté bée, “Mó əbómó mu iwi, sú ədeblí əbée, mluméetalí ba ətínéá noyó?”

²³ Yesu léle mó ənó əbée, “Mlí mó mlotsú ɔyí ánfító, támē mí mó notsú ɔsúsú. ɔyí ánfítófó mlígyí. Mm-egyí ɔyí ánfítóyin mí mó ngyi. ²⁴ Mó sú nde mli bláa mbée, mlowu wá mli lakpantó ní. Mlowu wá mli lakpantó, ní mlumóhogyi ání ‘Mígyí əhá ámuú mbée ngyi ámu.’”

²⁵ Befíté mu bée, “Fúgyí ma?”

Yesu lébláa amó əbée, “Əhá ámuú ntebláa mli yáí mbée, ngyi ámu kén ntráa nde mli bláa a. ²⁶ Mu asún tsətsəətsəá néblí tsú mli iwi púhá mli pón. Támē ənəkwalpú əhá ámuú ələwa mí sisí ámu gyí. Asún ání nonu tsú mu wá nde mli ɔyítófó bláa.”

²⁷ Iməwankí amó ání mu Sí ámuú əbu ɔsúsú ámu iwi asún əde amó bláa. ²⁸ Mu su Yesu lébláa amó əbée, “Ní mlédá Nyankpusa-Mu-Bi ámu mántá oyik-palihesu, tsú mó líi á, mlowun ání ‘Mígyí əhá ámuú mbée ngyi’ ámu. Mlébi ání ntamabwé tətəətó mí onutó túmitó. Múá mí Sí lópwá mli ənó á, mó nteblí.

29 Əhá ámúú ələwa mí sí sí ámu buo mì. Əmekvýínkí mí əma, tsúfē tóá itegyi mu ansí ntəbwé brégyibré.”

30 Inv ahá ámúú bonu mu asón ánfitə tsətsəətsə bəhə mu gyi.

Abraham Abí-aná

31 Yesu lébláa Yudafə ámúú bəhə mu gyi amu əbée, “Ní mlobuo mí atosunahé a, mlígyí mí akasípó lélé.

32 Mlébi ənəkwali amu. Ənəkwali amu əbéha mlégyi iwl.”

33 Beblí bəe, “Abraham abí-aná anígyí. Anumákóbwé əhaa nkpábi kí. Mú ntogyi sú fúde anı bláa fee, ‘Mlégyi iwl?’”

34 Yesu lélé mó ənó əbée, “Ənəkwali nde mlı bláa. Əhagyíha ání ətəbwé lakpan á, ogyi lakpan əkpábi.

35 Əkpábi tamatsíá mu wie wóyí yó, obí tetsíá mu sı wóyí yó. **36** Mú sú ní Bulu mu Bi ámu əhá mlegyi iwl á, mórmó mlílagyi iwl fée. **37** Nyin ání Abraham abí-aná mlígyí, táme mlidékleá mlómə mí, tsúfē mlumáhə mí atosunahé. **38** Tóá nowun tsu mí Sí wá ndəblí. Mlı é asón ání mlilónu tsú mlı sı wásó mlidégyí.”

39 Bebláa mu bəe, “Anı sı gyí Abraham.”

Yesu lébláa amú əbée, “Ní Abraham abí mlígyí á, təkí mlı bwəhé lelian Abraham. **40** Mlidékleá mlómə mí, tsúfē nde mlı ənəkwaliá nonu tsú Bulu wá bláa. Abraham móbwə alı! **41** Mlı sı bwəhé mlidébwə.”

Bebláa Yesu bəe, “Megyí mbva bətə kwíí anı. Bulu onutó gyí anı Sí. Anumá osí əkvəku tsía mvtə.”

42 Yesu lébláa amú əbée, “Ní mlı Sí gyí Bulu á, təkí mlitədwé mí, tsúfē mu wá notsu ba. Mvlówa mí sí sí. Megyí mí onutó túmitə neba. **43** Ntogyi sú mlumédé mí asón blihé ası nu? Mlumédé mó ası nu, tsúfē mí asón de mlı asvtə wóo. **44** Əbənsám gyí mlı sı. Mú

su mlitekleá mlóbwe tóá mli sí tekle. Ahá omopú ogyi tsú nfiasí. Ḍtamabuo onokwali. Mó su onokwali kuku ima mvtó. Ní ówá afunu a, mó tsiátó ówan ñdele, tsufé ofunupu ogyi. Muyí afunupu fée osí ní. ⁴⁵ Táme ntéblí onokwali. Mó su mlitamahó mí asónsú gyi ni. ⁴⁶ Mlito ma obétalí súná ání lakpan obwepú ngyi? Ní nde onokwali blí á, mó ntogyi mlumáho mí gyi? ⁴⁷ Ohá ání otsú Bulu wá teyáá asu nú mó asón. Mli mó mlumotsú mó wá. Mó su mlitamayáá asu nú mó asón ní.”

Yesu Mva Nandín Abraham

⁴⁸ Yudafó ámu bebláa mó bëe, “Ní ablí aniaa Samariayin fugyi, onje laláhe bu fvtó á, anilawá afunu?”

⁴⁹ Yesu lébláa amú obéé, “Ohje laláhe ma mító. Ntobú mí Sí, táme mli mó mlitamabú mí. ⁵⁰ Mmedé mí iwi numnyam wa. Ohá əku bu inuá ñde mó dunká há mí. Muyí asón ogyipú wankláán ámu ni. ⁵¹ Onokwali nde mli bláa. Ohagyíoha ání otogyi mí atosunáhésu omóowu ekekeeké.”

⁵² Inu Yudafó ámu bebláa mó bëe, “Séi ánfí mó á, anilawun ání lélé onje laláhe bu fvtó! Abraham mva Bulu onósú atoípú amu bawú. Táme fó mó fvdeblí feé, ohagyíoha ání otogyi fó atosunáhésu omóowu ekekeeké. ⁵³ Ani náin Abraham lówu. Fvki feé fvduñ mó? Bulu onósú atoípú amu é bowu. Nkálí fvdé fó iwi kú?”

⁵⁴ Yesu lélé mó onó obéé, “Ní nowá mí iwi numnyam a, kpaali ígyi. Mí Sí gyí ohá ání ətewá mí numnyam. Mó mlidéblí mliaa ogyi mli Bulu ní. ⁵⁵ Ibú móttó ání mlumeyín mó, táme mí mó nyin mó. Ní neblí mbéé mmeyín mó a, nabwé ofunupu fée mli. Mí mó nyin mó, ntogyi mó asónsú. ⁵⁶ Mli

náin Abraham lénya ansigyí ání mówun mí bábi. Olowun mó é, ansí legyi mó.”

57 Yudafá ámu bëbláa mó bëe, “Fuməkóhə nfí aduenu (50) kóráá, mó fée fótú Abraham?”

58 Yesu lébláa amó əbée, “Oñokwalí ndé mlı bláa. Mbú iñu asa bəkwíí Abraham.”

59 Yesu lénya bli alí pé, ahá ámu bəkulá abwi bëe abutswí da mó mɔ. Támę Yesu lóbwę híéé, dálı Bulu ətswékpa wunsinésú iñu.

9

Ansibi Obwiepú Ḍkv Tsa

1 Eke əkv Yesu mva mó akasípú buna əkpato, bowun oyin əkvá bəkwíí mó ansibi obwiepú. **2** Yesu akasípú amó bëfíté mó bëe, “Osunápú, ma lakpan sú bəkwíí oyin ánfí ansibi obwiepú? Mó onutó lakpan sú lóó, ntéé mó akwiúpú?”

3 Yesu léle mó ənó əbée, “Megyí mó ntéé mó akwiúpú lakpan sú bəkwíí mó ansibi obwiepú. Mbouún aliá Bulu əbélé mó túmi súná tsón mó iló ámvtó sú. **4** Ilasí kplobí owí əbéta. Ohaa méetalí trá yø agyúmá. Mú sú ilehián ání abóyø agyúmá ámuú əhá ámuú əlwá mí sisí ámu lówa mí əbée nyóó amó. **5** Iñiá nenyá mbu oyí ánfító á, mígyí oyí ánfító wanki.”

6 Bréá Yesu lébláa amó asón ánfí tá á, olotu atsvnó tswí əsvlító, əlopú osrebi tsíá isi, tití mó tan ansibi obwiepú ámu ansibisú. **7** Múú əlebláa ansibi obwiepú ámu əbée, “Natı yøfwı ansító Siloam paatító.” (Siloam ası gyí, “Bøwa mó sisí.”) Oyin ámu lóyøfwı ansító yínkí əbá wóyí á, əde ató wúun.

8 Mu aba pó ahá ání butowun mó əde ató kólí bëfíté bëe, “Megyí oyin ánfí tetsíá kólí ató bré ámu ni?”

9 Amútó akv bεε, “Mv ní!” Akv é bεε, “O-o, lían ɔlelian mv.”

Inu oyin ámu onutó léblí əbée, “Mí ní.”

10 Befíté mv bεε, “Nkálı ulbwε asa fvde ató wúun ngya?”

11 ɔlele mū əná əbée, “Oyin ámu bvtetí mv Yesu amu lóbwε ɔdiba tan mí ansíbisu. Múv ɔlebláa mi əbée, nnáti yəfwı ansító Siloam paatitó. Nøyófwı, múv nde ató wúun a.”

12 Befíté mv bεε, “Nkónú əbu?” Múv ɔlele mū əná əbée, “Ohwée.”

Farisifɔ Ansibi Obwiepú Ámu Asón Fité

13 Inu bekpa oyin ámu tekı ogyi ansibi obwiepú ámu yáa Farisifɔ wá. **14** Eke ámu Yesu lóbwε ɔdiba póbwíi mv ansíbi amu igyi əkpónú ədaké. **15** Mó su Farisifɔ ámu belafíté oyin ámu alia ulbwε asa əde ató wúun. ɔlebláa amu əbée, “ɔdiba ələptan mí ansíbisu, nøyófwı ansító. Múv nde ató wúun ngya a.”

16 Farisifɔ ámu akv bεblí bεε, “Megyí Bulu əha oyin ámu olobwií mv ansíbi amu gyí, tsúfē ətamagyí əkpónú ədaké mbla ámusu.”

Támē akv é befíté bεε, “Nkálı lakpan əbwepú əbétalí bwé osúna anfi odu? Asón ánfi su bvmetrá bwé kvlé.”

17 Mó su belafíté oyin ámu bεε, “Fee mulóbwíi fó ansíbi. Amansu fvbu blí tsú mv iwlí?”

Oyin ámu lélé mū əná əbée, “Bulu ənású ətəípú ogyi.”

18 Yudafɔ ahande amu bvmohogyi ání lélé, bəkwíi mv ansibi obwiepú asa séi əde ató wúun, kpéfún bréá beti mv akwíipú ba. **19** Befíté amu bεε, “Mlí bí ámu mliaa, mv ansíbi lobwie asa mlilókwíi mv amu ní? Nkálı ulbwε asa əde ató wúun ngya?”

20 Mv akwiúpó amv bεle mó ənó bεe, “Aniyin ání aní bí ní. Aniyin ání anilókwí mv ansibi obwiepó.

21 Táme alia iləbwε asa əde ató wúun pú əhá ání olobwií mv ansíbi mó á, anuméyín. Kókoli mlı, mlifite mv onutó. Megyi kebi ógyi, aladan. Əbétalí lé mó ənó.” **22** Mv akwiúpó amv bvde Yudafə ahandε amv ifú nya. Mó sv bεblí alı ní. Tsúfε ahandε amv bablí tswí bεe, əhagyíøha ání əbéblí əbée, Yesu gyí Kristo, (əhá ámúú Bulu ladá mv ofúli amv) a, bégya mv lé Yudafə ofiakpa iñv. **23** Mv sv mv akwiúpó amv bεe, “Megyi kebi ógyi, aladan, mlifite mv onutó!” ní.

24 Belatí oyin ámúú bəkwíí mv ansibi obwiepó ámu otse nyøøsi, bláa mv bεe, “Ka ntam Bulu ansító ání fəblí ənəkwali. Aniyin ání lakpan əbwepó oyin ámúú olobwií fó ansíbi amv gyí.”

25 Móó oyin ámu lélé mó ənó əbée, “Ní lakpan əbwepó ogyi o, yilé əbwepó ogyi o, mí mó mmeyín. Toku kule pé nyin. Mógyí, tekı bré ámu ntamawun ató, táme séi mó ndewúun.”

26 Móó bεfité mv bεe, “Nkálı oləbwε fó? Nkálı olobwií fó ansíbi amv?”

27 Móó əlele mó ənó əbée, “Nabláa mlı dodoodo, táme mlumónu. Ntogyi sv ntráa bla mlı? Mlı é mlidékleá mlóbwe mv akasípó lóó?”

28 Besia mv, bláa mv bεe, “Fúgyí mv əkasípó. Aní náin Mose akasípó aní mó anigyi. **29** Aniyin ání Bulu lótøí bláa Mose asún, táme anuméyín ətínéá oyin ánfı mó otsú.”

30 Oyin ámu lébláa amó əbée, “Ngya ntø asún ní? Mluméyín ətínéá otsú, táme mvlábwíí mí ansíbi ní o. **31** Aní fée aniyin ání Bulu tamanú lakpan abwepó isu. Əhá ání otobú mó, otegyi mv mblasv isu otonú.

32 Tsú bréá Bulu lóbwε oyí ɔpá á, ɔhaa mókónú ání ɔkv labwíí ɔhá ání bɔkwí mu ansíbi obwiepó ansíbi ki. **33** Ní megyí Bulu ɔha oyin ánfi gyí á, teki ɔméetalí bwé tətəoato.”

34 Ahande amv belə mu ɔnó bεe, “Fú ánfi fügyi lakpan ɔbwepó tsú bréá bɔkwí fú ánfi dékléá fósuná ani asún?” Invnv begya mu lé ofiakpa inu.

ɔjétó Ansíbi Bwie

35 Yesu lónu ání bagya oyin ámu lé ofiakpa inu. Mú sv bréá olowun mu a, ɔlefíté mu ɔbée, “Fəhə Nyankpusa-Mv-Bi ámu gyi?”

36 Oyin ámu lébláa mu ɔbée, “Owíé, suna mí ɔhá ání ogyi, mí anhə mu gyi!”

37 Yesu lébláa mu ɔbée, “Fawun mu dodo. Mgøyí ɔhá ánfi ɔde fú asún bláa séi ánfi á.”

38 Mvv oyin ámu lébláa mu ɔbée, “Mí Wié, nahə fu gyi.” Inu olosum Yesu.

39 Yesu léblí ɔbée, “Asún ogyíkpa neba oyí ánfito, méni ahá ání bvwmedé ató wúun bówun ató. Ahá ání bvdewúun é ansíbi ibwie.”

40 Farisifə akvá bvbv Yesu wá inu bonu asún ánfi. Mvv bεfté mu bεe, “Mú sv fvdeblí fεe ani é anigyí ansibi abwiepó?”

41 Yesu lélé mu ɔnó ɔbée, “Ní ansibi abwiepó mligyí á, teki Bulu méeħha mlı ipón. Támē iniaa mlidé ató wúun sv á, mlı lakpan lasin mlisv.”

10

Akúfa ɔkpapó Mva Mv Akúfa

1 Yesu léblí ɔbée, “ɔnəkwali nde mlı bláa. ɔhá ání ɔdú tsvn akúfa ibansu wíé mvtó, ɔmatsvn ɔkpa ɔnó á, owikplu pú ogyo otswapó ogyi. **2** Tsúfē iban ɔnó akúfa ɔkpapó tətsvn wie mvtó. **3** Iban ámu sv

əkípu tefinkí mó há akúfa əkpapú ámu tebítíwíé. Ḍtəpú akúfa amu dá tí amú, bvtoumú mu əmə, ətekpá amú dálí. ⁴ Ní əkpá akúfa amu fée dálí a, otegya amú nkpa, bvtobuo mu, tsúfē buyin mu əmə. ⁵ Bvtamabuo əfəo. Srí butesrí sí mu, tsúfē bvmeyín mu əmə.”

⁶ Yesu léha amú yébi anfi, támə bumentu mó asi.

Akúfa Əkpapú Wankláán Ámu

⁷ Yesu létrá bláa amú əbée, “Onəkwali nde mli bláa. Mígyí akúfa iban ámu ənó ní. ⁸ Awikplu pú ogoy atswapú ahá ání begyankpá ba fée buygi. Akúfa amu bvməbı amú əmə. ⁹ Mígyí akúfa iban ámu ənó ní. Ní əku ətsun mítə wíé dálí a, tətə móəbwə mó. Obéyényə ató gyí mwə. ¹⁰ Owikplu agywun gyí, əbá bowi, əmə, oyinta ató. Mí mó neba, ménə ahá bénya nkpa ání lləfun.

¹¹ “Mígyí akúfa əkpapú wankláán ámu ní. Akúfa əkpapú wankláán totsúlā hólí mu nkpa há mó akúfa. ¹² Támə akúfa əkpapú ání əde ipa gyí, megyí mó onutó bó akúfa amu tesrí ní owun əkpataku əbá bekítá amú. Əkpataku ámu tekítá akúfa amuto əku, atráhe butedásáin. ¹³ Oyin ámu tesrí, tsúfē ipa keke odehyí. Akúfa amu nkpa tamahían mó. ¹⁴ Mígyí akúfa əkpapú wankláán ámu ní. Nyin mí akúfa, mí akúfa é buyin mí, ¹⁵ fē alia mí Sí ámu yin mí á, alí mí é nyin mó ní. Ntəhólí mí nkpa há mí akúfa. ¹⁶ Mbv akúfa bámbá akv é. Bvma akúfa iban ánfito. Ilehián ání nékpa amú é ba. Amú é bónu mí əmə. Amú fée bóbwe akúfa iku kvlé pú əkpapú əkvle.

¹⁷ “Iní só mí Sí tekle mí asún ní. Tsúfē natsúlā ání nəhólí mí nkpa há ahá, ménə nélanyá mó. ¹⁸ Əhaa méetalí swíí mí. Mí onutó latsúlā ání nəhólí mó.

Mbu əkpa húlì mí nkpa, mbu əkpa lányá mó é. Iní mí Sí lébláa mí əbée mbwéé ní.”

19 Mu asvn blíhé anfí sv Yudafó ahande amv bùmetrá bwé kvlé. **20** Amótó akv bëblí bëe, “Ojje laláhe bv mwto. Mu nwun ideyintá. Ohaa máträ nu mu asvn blíhé.”

21 Akv é bëe, “Ojá ání ojje laláhe bv mwto méetalí blí asón anfí odu. Ojje laláhe əbétalí bwíí ansibi obwiepó ansíbi?”

Yesu Kind

22 Ekeá bùtòpókáín Bulu ətswékpa gyvrásu Yerusalem lófvn. Alí bré ámu igyi llító. **23** Yesu lóyoodeki Bulu ətswékpató ətnekvá bùtetí inu “Salomo Abrándaású.” **24** Yudafó ahande amv akv befia bomlí mu. Befité mu bëe, “Omenke kéin asa fébláa ani ənəkwali amv? Ní fógyí Kristo, (ojá amúú Bulu ladá mu ofúli amv) a, wuna le mó tii ani.”

25 Yesu lébláa amó əbée, “Nébláa mlí bòtsvn, támē mlímédéhogyi. Ofúla amúú ndebwe mí Sí dátó ámu dé mí iwi adánsie gyí. **26** Támē mlímédéhogyi, tsúfé mlímá mí akúfató. **27** Mí akúfa bùtonú mí əmë. Nyin amú, bùtobuo mi. **28** Ntehá amó nkpa ání ıtamatá. Bùmóowu ekekéeké. Ohaa méetalí swíí mí amó. **29** Mí Sí ámúú olòpv amó há mí ámu dvñ tógyító. Ohaa méetalí swíí amó lé mí Sí ibító. **30** Mía mí Sí anigyí kvlé.”

31 Iní á, Yudafó ahande amv betrá kvlá abwi bëe abutswí da Yesu mo. **32** Támē Yesu léfité amó əbée, “Nabwé ofúla tsatsaatsaá itsú mí Sí wá súná mlí. Mwtó məmú sú mlidékléá mléda mí abwi?”

33 Bebláa mu bëe, “Megyí ofúla ání fabwé kuvvukvú sú aniaa abéda fú abwi. Alí ámúú fablí abususu

pókúsú lú Bulusu ámu sv. Nyankpusa fügyi, támε fεε Bulu fügyi.”

34 Yesu léfité amú əbée, “Buməwanlín wá mli Mbla əwoló ámvtø bεε, Bulu əbée, ‘Mligyi fε Bulu?’

35 Aniyin ání ənəkwali Bulu asón igyi. Mú sv ní Bulu léti ahá ámúv əløpu mu asón há ámu əbée, bugyi fε mu a, ntogyi sú mlidé əbló nya? **36** Mí mó á, mí Sí lélé mí yái, ngyi mu kle, əløwa mí sisí ɔyí ánfítø. Ntogyi sú mlidéblí mliaa nablí mbée, ‘Bulu mu Bi ngyi’ sv nablí abususu pókúsú lú musu? **37** Ní megyí mí Sí agyúmá ndebwe mó á, mlumáhø mi gyi. **38** Támε ní mí Sí agyúmá ndebwe, asa mlumáhø mi gyi kúráá á, mómó mlhø ofúla amúv ndebwe ámu mó gyi, amlibi ání Mí Sí ámu bv mitø, mí é mbv mutø.”

39 Betrá bwε ání békítá mu, támε əledalı amú ibi, natí sí amú.

40 Yesu léyinkí fá Yordan əbón ba ətíné ámúv Yohane létsiá bó ahá asú ámu, olesi tsiá inu. **41** Ahá tsatsøatsø bεba mu wá, bude aba bláa bεε, “Yohane móbwε osúna kuvuvku, támε asón ání Yohane léblí tsú oyin ánfí iwi féé laba mvtø pépéépε.” **42** Ahá tsatsøatsø bøhø mu gyi inu.

11

Lasaro Lowu

1 Oyin əkvá bvtetí mu Lasaro mva mu apio tsihé Maria pú Marta betsiá Betania wúluto. Oyin ámu lólø. **2** Maria anfí létseí mu ofobi fánfáánfán wólí aní Wíe Yesu ayabisu, pú mu imi tsítsi mó ni. Mu pio yínhé gyí Lasaro anfí əda ədəlo á.* **3** Mú sv mu apio tsihé ánfí bøwa abí sisí Yesu bεε, “Owíé, fú ədwepú dəlo.”

---

* **11:2** Inu kén bv 12:1-8tø.

4 Yesu lónu asón ámu a, əleblí əbée, “Megyí ıldá ánfí əbómó mu, mboún ibéle Bulu numnyam əwan. Ibówa mí Bulu mu Bi ánfí é numnyam.”

5 Yesu tekle Marta mu María pú Lasaro fée asón.
6 Támē bréá olonu ání Lasaro dělā á, əletrá si tsiá ətúnéá əbu nkenyó kéké. **7** Mú əma a, əlebláa mu akasípó əbée, “Mliha ayinki yó Yudea.”

8 Mu akasípó amu bëfíté mu bëe, “Osunápó, nwén nfi Yudafó ahande bakle abvda fú abwi mo. Mú fëetrá yinkí yó inu?”

9 Yesu lópu yébi lé mó ənó əbée, “Megyí dənhwíri dúanyó bu ekevwéletó? Ní əha ná ɔyi kehetó á, ətamasúti, tsúfé nsaintó lówankí, su odewúun. **10** Támē ní əku ná oklúntó á, otosúti, tsúfé əmedé ató wúun.” **11** Asón ánfí əma a, əletrá blí əbée, “Aní nyáwíe Lasaro ladídí, támē nøyó anyetsinkí mu.”

12 Akasípó amu bëbláa mu bëe, “Aní Wíe, ní ədedídí mó á, iwi bówa mu ənlín!”

13 Lasaro lowu iwi asón Yesu déblí, támē akasípó amu mó bukí bëe mu dídí keke iwi asón ədeblí. **14** Inv Yesu lówunáa kpa mó opulu əbée, “Lasaro lawú. **15** Mli su ılawá mí ansigyi ání mma inu asa olowu, méní mlóhó mi gyi. Mliha ayekí mu.”

16 Inv Toma ání ogyi Tabí[†] lébláa mu aba ámu əbée, “Mliha ania munyó fée ayo, méní ní lowu ígyi kúráá á, ania munyó awu!”

Chá Ání Ətəkúsíva Ahá Tsú Afúlitə, Há Amú Nkpa

17 Yesu lówie Betania wúluto á, bëbláa mu bëe bopulá Lasaro ılagyi nkená. **18** Tsú Betania ya Yerusalem məfun máılı anyo. **19** Mú su Yudafó

[†] **11:16** Didimus móa Toma ası gyí Tabí Griiki móa Hebri əblítə.

tsatsaotsa beba Maria mua Marta gyowí əhakpá, amú píó lowu sv.

20 Benya bláa Marta ání Yesu əbá ali, ələkvsú yéfia mu əkpa. Maria mó lésin wóyító. **21** Múú Marta lébláa Yesu əbée, “Mí Wíe, teki ní fubu nfí á, teki mí píó mówu sí mí. **22** Támē séi kúráá nyin ání tógyítóá fákvlí Bulu á, əbéha fú.”

23 Yesu lébláa mu əbée, “Fú píó ámu əbélakvsú.”

24 Marta lébláa mu əbée, “Nyin ání əbókvsú eke tráhe amúú afúli bókvsú ámu.”

25 Yesu lébláa mu əbée, “Mígyí əhá ání ntəkúsúa ahá tsú afúlitó, há amú nkpa. Əhá ání ələhə mí gyi owú kúráá á, əbétrá tsiá nkpa. **26** Əhá ání otsie nkpa, ələhə mí gyi é móowu ekekeek. Fahó mósó gyi?”

27 Marta lótsulá mósú əbée, “Ee! Mí Wíe, nahogyi ání fúgyí Kristo, (əhá amúú Bulu ladá mu ofúli), Bulu mu Bi amúú bée əbéba əyító ámu ni.”

Yesu Lósú

28 Bréá Marta léblí ali tá á, oleyinkí ba wóyító bət̄i Maria ya itsétó, bláa mu əbée, “Osunápú laba, əde fú ti.” **29** Maria lénya nú mó ali, ələkvsú yó Yesu wá. **30** (Ali bré ámvtó á, Yesu mókónyá wíé wúluto. Əlü ətíné amúú Marta lóyótó mu amu.) **31** Bréá ahá amúú bətsie Maria wá wóyító, bude mu klən yiá ámu bowun ání alakvsú ətsawule pé əyó á, bəkvsú buo mu. Buki bée əyó opulákpá inu yósu.

32 Bréá Maria lówie Yesu wá á, əleda akpawunu, bláa Yesu əbée, “Mí Wíe, ní fubu nfí á, teki mí píó mówu sí mí!”

33 Bréá Yesu lówun ání Maria mua ahá amúú bəbəuo mu amu féé bədesú a, ılehié han mu. Mú sv mu ansí lepe. **34** Əlefíté amú əbée, “Nkúnú mlilópulá mu.”

Inu bεbláa mu bεe, “Aní Wíe, bεkí.”

³⁵ Inu Yesu lósú. ³⁶ Mó su Yudafó ámu bεblí bεe, “Kí alíá ɔtēhíé dwé Lasaro!”

³⁷ Táme amótó akv bεblí bεe, “Megyí oyin ánfí lóbwíí ansibi obwiepó ámu ansíbi ní. Ntogyi su ɔmetalí kítá Lasaro yáí, alawú?”

Lasaro Kvísá

³⁸ Yesu ansí létrá pé, ɔlenatí yó opulákpá inu. Ibwi alatō bopulá mu, bemináa ibwi tin mó ɔnó. ³⁹ Inu ɔlebláa amó ɔbée, “Mlímína ibwi ámu le ɔbó ámu ɔnó.”

Táme owupó ámu mu pio tsíhé Marta lébláa mu ɔbée, “Mí Wíe, nde aná mó á, alayíntá. Nde eke náásí ɔpá bopulá mu.”

⁴⁰ Yesu lébláa mu ɔbée, “Mmεbláa fu mbée ní fohogyi a, fówun alíá Bulu iwi bu ifú?” ⁴¹ Inu bemináa ibwi ámu lé ɔbó ámu ɔnó. Yesu lótsu ansí fvá kí ɔsúsú, blí ɔbée, “Mí Sí, nedá fu ipán ání fanú mí ɔme. ⁴² Nyin ání futonú mí mpái ekekégyíke. Táme ahá ánfí bulí nfi ánfí su nablí alí, méní bóhogyi ání fólówa mí.” ⁴³ Bréá ɔləbə mpái ánfí tá á, ɔləkplún blí ɔbée, “Lasaro, dalí ba!” ⁴⁴ Lasaro lédalí a, tati kli mu ibí pú mu ayabi. Dúku é kli mu ansító. Yesu lébláa amó ɔbée, “Mlsankí mu ɔnatí.”

Bekiklí Yesu Nwunsu

⁴⁵ Yudafó ámóó bobuo Maria ba inu ámu bowun tóá Yesu labwé. Mó su amó tsotsaatsa bəhə mu gyi.

⁴⁶ Táme amótó akv bəyə yébláa Farisifó ámu tóá Yesu labwé. ⁴⁷ Invnú Bulu igyí ahapó dehen pú Farisifó ámu betí aba asón agyípó fia. Múú bεfité aba bεe, “Nkáli abóbwε? Lélé mu á, oyin ánfí dé osúna tsotsaatsa bwε. ⁴⁸ Ní aníméka mu itin á, ɔhagyíoha

əbóhə mū gyi. Ibéha Romafə bēba bobwie anı Bulu ətswékpa amu, yíntá anı əmá!"

49 Támə amútó əkvleá buṭetí mū Kaiafa, ogyi Bulu igyí əhapú dəhen ofi ámvtə lébláa amú əbée, "Ml̄ mū ml̄meyín əlala! **50** Ml̄m̄kúbí ání ibu aléá əbakólə obówu ahá fée nwunsv, duṇ ání əmá ámvtə ahá fée bēhi?" **51** Megyí Kaiafa onutó agywun ələpəvblí asón ánfi. Támə íniá ofi ámvtə mvgyi Bulu igyí əhapú dəhen su á, igyi asón ání ələblí tswi ání iləhián ání Yesu obówu há Yudafə əmá. **52** Megyí bēe əmá ámu nkule pé su obówu, mboún aliá əbékpa Bulu ahá ání badásáiń fée bəwa abatə, bōbwə ikułe su.

53 Tsú eke ámu bəwa agywun bwə ání bómə Yesu bı. **54** Inı su Yesu métrá tsıá lé iwi əwan Yudafətə. Mboún əlenatí yó wúlu kvá buṭetí mū Efraim, ání ibu dimbísó. Mva mū akasípó amu betsiá inu.

55 Bré ámvtə á, Yudafə nkeá bōpəgysi Israelfəsu Katsvn Nke ámu lawié woyí tá. Ahá tsətsəətsə botsu awúlusv dú yó Yerusalem ání bəyógyvráa iwi asa nke ámu ifvn. **56** Bréa bəyə Bulu ətswékpa wunsinésú inu á, bodunká ání bówun Yesu. Mó su bəfíté aba bēe, "Nkálı ml̄dékí? Ml̄lahogyi mliaa, əbéba nke ánfito lóó?" **57** Támə bré ámvtə á, Bulu igyí ahapú dəhen pú Farisifə ámu babláa ahá bēe, ní əkv owun ətínéá Yesu bv a, əhá amú ibi, ménı bəyékítá mu.

12

Ofobi Fánfáñfán Pvwvlí Yesu (Mateo 26:6-13; Marko 14:3-9)

1 Ilesi nkensié abugyi Israelfəsu Katsvn Nke a, Yesu lóyə Lasaro amúv əlkusúa tsu afúlitə ámu wúluto Betania. **2** Mó ntúpwesu bətswi əpónú há mu.

Marta léye atogyihé əpónú ámu asi. Lasaro muá ahá ámúú bëti ámu bëwa ibi gyi ató Yesu wá. ³ Inv Maria lópu ofobi fánfáánfán ání ibu ibíá prentva yilé əbø betseí wúlí Yesu ayabisu, əlopø mu nwunsvimi tsítsi mó. Ofobi ámu əfan lëhø wóyí ámuñtä feé.* ⁴ Támë Yuda Iskariot, ogyi Yesu akasípú amuñtä əkvle, əbélé Yesu há ámu mó lëblí əbée, ⁵ “Ofobi ánfi bu bíá. Ntogyi sú bùmefé mó, pú kóba amu há ahiánfö? Mú bíá bòbwë əbakóle ofi əkvle akatua.” ⁶ Megyí ahiánfö nwewúun su Yuda dé asún ánfi bli. Owikplu ógyi su. Mu wá sika okentebi bu, otetsiá wí kúlé móntó.

⁷ Yesu lëblí əbée, “Mlisi mu əpv ofobi ánfi wúli mí ha mí opuláké. ⁸ Ahiánfö mó bétsiá mli wá ekekegyíeké, támë mí mó mméetsiá mli wá yó.”

Bekiklú Lasaro Nwunsu

⁹ Yudafö tsotsøotsö bonu ání Yesu laba Betania. Mú su begya əkpa yó mu əkíkpa. Megyí mu nkvlé su bøyó inv. Beyékí Lasaro amúú Yesu lókusúa tsu afúlitó ámu é. ¹⁰ Mú su Bulu igyí ahapú dehen amu bòbwë agywün bee bómø Lasaro é. ¹¹ Tsúfë mu kusúa tsu afúlitó su Yudafö tsotsøotsö bvdë əma yinkí böhø Yesu gyi.

Böhø Yesu Fé Owíe Yerusalem (Mateo 21:1-11; Marko 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Oyi kehé a, ədəm amúú baba nké ogyíkpá amu bonu ání Yesu əbá Yerusalem. ¹³ Mú su beka mbláa, bëpø əkpa beyéfia mu. Bvdë okitikíti bee, “Hosiána! Bulu oyúla əhá anfí əna anı Wíe Bulu dátó əbá ánfi! Bulu oyúla Israel Owíe amu!”

---

* **12:3** Oyi kúá bvtetí Naadı nlín bvtapúbwë ofobi ámu.

14 Yesu lénya afrímu əku, ələdu bian mvsu, fé alia
bəwanlín wá Bulu asóntó bεe,

15 “Sionfɔ, mlumánya ifú!

Mli Wié dín afrímu ibísú əbá á!”

16 Yesu akasípó amu bvməkəsí nú asón ánfi asi.
Támē bréá Bulu lókusúa Yesu tsú afúlito, wá mu
numnyam əma a, bekaín ání bəwanlín asón ánfi
tsú mu iwi. Mú bəbwé há mu a.

17 Aha ání bobuo Yesu bréá əleti Lasaro fúli-
əbótó, kúsúa mu tsú afúlito bəyo mósú dá asón ánfi
əkan. **18** Ini su ədəm amu beyéfia mu ni. Bonu ání
alabwé osúna anfi. **19** Farisifɔ amu bebláa aba bεe,
“Mlilawun ání anlabwé kásian. Mlikí, ahá fεe bayó
bubuo mu o!”

Griikifɔ Akv Bodunká Yesu

20 Griikifɔ akv bvbv ahá ámóó bεba Bulu
osúmkpá Yerusalem Israelfəsu Katsvn Nke ámvətə.

21 Bəyo Filipo ání otsu Betsaida ání ibv Galilea
əmátó wá yébláa mu bεe, “Owié, anidékléá abówun
Yesu.”

22 Filipo lébláa Andrea, mva munyo beyébláa
Yesu. **23** Yesu lébláa amó əbέe, “Bré lafun ání bówa
Nyankpusa-Mv-Bi ámu numnyam. **24** Ənəkwali nde
mli bláa. Ní kpolibí məkówíé əbótó, ikwε, pló á,
kpoli ibi-kvle amu kén igyi. Támē ní ikwε, pló á,
itəbwé abi tsətsəotsə. **25** Ní əku tədwé mu nkpa ɔyí
ánfito á, əbóhvli mí. Ní əku é tamadwé mu nkpa
á, obénya nkpa ání itamatá. **26** Ní mlito əku əbέe
mósum mí á, ilehián ání obóbuo mi, ménü obétsiá
ətínéá mbv. Ní əku dé mí sum á, mí Sí əbówa mu
numnyam.”

Yesu Lowu Iwi Asón Blí

27 Yesu lóyə mósú əbée, “Séi á, asún dé mí kluñ háan! Amansu néblí? Blí ntéblí mbéε, Mí Sí, le mí tsu asún wunhé anfitə lóó? O-o, mó su neba ní. **28** Mí Sí, wa fú iwi numnyam!”

Inu á, əme əku lótsu əsúsú ba əbée, “Nawá mí iwi numnyam dodo. Nétréa wa mó.”

29 Bréá ədəm amóú bvlí inu ámu bonu əme amu a, əbblí bεe “Opráda lapótí.” Akv é bεe, “Bulu-əbəpv lábláa mv asún!”

30 Inu Yesu lébláa amú əbée, “Ml̄i su əme anfı lalín, megyí mí. **31** Bréá Bulu obégyi əyítófə asún ní. Bréá Bulu əbékplí Obvnsám, əyísú ogyípú amu obíású ní. **32** Táme mí mó á, ní bedá mí mántá oyikpalihesu, tsú mó lúí á, nékpa ahá fée ba mí iwi wá.” **33** (Yesu léblí asún ánfi púsúná lowu oduá mówu.)

34 Inu ədəm amu bεfté mv bεe, “Ani mó anlónu tsú anu Mbla əwvlú ámu to ání Kristo, (əhá amóú Bulu ladá mv ofúli amu) obétsiá bré fée. Mú ntogyi su fódeblí fée, ilehián ání bedá Nyankpusa-Mv-Bi amu mántá oyísú, tsú mó lúí? Ma gyí Nyankpusa-Mv-Bi amu?”

35 Yesu lébláa amú əbée, “Bré kplobí ku pé ilasí ání Wankı amu əbetrá tsiá ml̄i wá. Inia Wankı amu trá əbu ml̄i wá á, mlinati wankı amu to, méní owí méeta wá ml̄i. Tsúfē əhá ání əna oklúntə tamabí ətunéá əyó. **36** Bré ánfi wankı[†] amu trá əbu ml̄i wá á, ml̄ihə mv gyi, méní ml̄bwə wankı amu abí.”

Yudafə Yesu Mákogyi

Bréá Yesu lébláa amú asún anfı tá á, əlenatí yényaín. **37** Inia ələbwə osúna tsətsəətsə amú ansító ó á, bvmaħə mv gyi. **38** Ini léha Bulu ənósú ətəipú

[†] **12:36** Yesu gyí Wankı amu.

Yesaia asón ámúvú əleblí tswí dodo amu léba móntó.
Əbée,

“Anı Wíe, ma láho asón ámúvú anuléblí ámusu gyi?

Ma anı Wíe lalé mu túmi súná?”

³⁹ Mú su bvmetálí hø Yesu gyi, tsúfē Yesaia létrá blí
əbée,

⁴⁰ “Anı Wíe Bulu lahá bumedewúun,
bómédé asón nu,

Mú su bvmóowun ató,
bvmóonu asón, ménı bédamlí ba mí wá,
nétsa amó ilo.”

⁴¹ Yesaia lówun Yesu numnyam. Mú su əleblí
asón ánfı tsú mu iwi ní.

⁴² Mú ó á, Yudafø ahande amu tsətsəatsə bəhø mu
gyi, támę bvmelę amó hógyi əwan. Tsúfē benya ifú
ání Farisifø ámu bébi amó, gya amó lé amó ofiakpa.

⁴³ Tsúfē bvtakle bęe ahá bvkánfu amó dvn ání Bulu
əbekanfú amó.

Yesu Asón Bulu Əbópvgyi Ahá Asón

⁴⁴ Yesu lókplvn blí əbée, “Megyí mí nkvlę
əhagyı́ha ání ələhə mí gyi déhógyi. Əhá ámúv
əlowa mí sisí ámu é. ⁴⁵ Əhagyı́ha ání əde mí wúun
dé əhá ámúvú əlowa mí sisí ámu é wúun. ⁴⁶ Naba
əyí ánfıtø fé wankı, féki əsvlívun anfisu iwankı, ménı
əhagyı́ha ání ələhə mí gyi méesin oklúntø. ⁴⁷ Ní
əku onú mí asón, támę omegyi mósú á, megyí mí
əbéha mu ipón. Tsúfē mmeba asón ogyíkpá. Ahá
nkpa əhókpá neba. ⁴⁸ Əha ání okíná mí, əməhə mí
asón é bu asón ání bópuhá mu ipón. Mí asón blíhé
amu ibéha mu ipón eke tráhe amu. ⁴⁹ Tsúfē megyí
mí onutó túmi nəpvtóí. Mí Sí lówa mí sisí. Mvléha
mí asón ání mblí, pú alia mblí mó. ⁵⁰ Nyin ání mu
asón ámu itehá nkpa ání itamatá. Mú su asón ání
ətəwá mí blí kóún ntəblí.”

13

Akasípú Amu Ayabiası Fwı

¹ Asa béfi Israelfəsu Katsun Nke ámu gyí ası á, Yesu lébi ání mu bré lafon ání médalı oyí ánfítə yó mu Sı wá. Əlodwe ahá ámuú bugyi mu kle əsulúsu nfi ámu alu yófon mu owuké.

² Mua mu akasípú amu befia ntúpwę ató ogyíkpá. Alı bré ámvtə á, əbınsám lawúna wie Simon Iskariot mu bi Yuda klvntə ání oyélé Yesu ha. ³ Yesu yin ání mu Sı lópu tógyító wá mu ibitə. Oyin ání Bulu wá motsu ba, mu wá méyinkí yó ní. ⁴ Mú su əlele ibi əlepé ámvtə, əlokusú wóí mu atadıe tswı, tsú əsan sába. ⁵ Əletseí ntsu wá onuwétó, olefi ası əde mu akasípú amu ayabiası fwı. Əfwı əmáyın a, alapó mu osítə əsan ámu tsítsi mu ayabiası. ⁶ Bréá ıltu Simon Petro a, əlefíté Yesu əbée, “Mí Wié, fú əbófwı mí ayabiası?”

⁷ Yesu léle mó ənó əbée, “Fumónonu tó ánfı ndəbwę ánfı ası séi. Əma asa fóbonu mó ası.”

⁸ Múú Petro lébláa mu əbée, “O-o! Mméesi, afufwı mí ayabiası ekekceke.”

Yesu lébláa mu əbée, “Ní mməfwı fú ayabiası á, fuméenya ogyíkpá mí wá.”

⁹ Simon Petro lébláa mu əbée, “Mí Wié, megyí mí ayabi nkvlę. Wuna fwı mí ibi pó mí nwuntə é.”

¹⁰ Yesu lébláa mu əbée, “Əhá ání alabie ntsu méträ hián ntsubié. Mboún mu ayabiası fwı pé, tsúfē alalın dodo. Mlı iwı lalın, táme megyí mlı féé.”

¹¹ (Yesu lébláa mu ali, tsúfē oyin əhá ání əbélé mu há. Mú su əleblı əbée, “Megyí mlı féé lalın” nı.)

¹² Bréá əlefwi amú ayabiası tá á, əlelatsú mu atadıe wá, yínki yétsiá əpónó ámu ası. Múú əlefíté amú əbée, “Mlılanú itó ánfı nabwé há mlı ánfı ası?”

13 Mlitetí mí ‘Osunápó,’ mlitetí mí ‘Owié.’ Mú əkpa ní, tsúfē mó ngyi ní. **14** Ní mí ání ngyi mlı osunápó pó mlı Wíe, nafwí mlı ayabiasi á, mórmó iléhián ání mlı é mlófwı mlı aba ayabiasi. **15** Nabwé súná mlı, ménı mlóbwę mó alı ámúv nabwé mó há mlı ámu. **16** Ḷnəkwali nde mlı bláa. Osúmpó əkvku módvın mu wie. Alı kén sumbí ɔyəpó módvın əhá ání ələwa mu nı. **17** Inıá mlilabí Ḷnəkwali anfi á, Bulu obóyulá mlı nı mlegyi mívı.

18 “Megyí mlı fée iwı asón ndeblí. Tsúfē nyin ahá ání nalé. Támę lehián ání Bulu asón anfi ibéba móvtó. Asón ámu əbée, ‘Ohá ámúv mía mvnyo anidé ibi wa əlepeto ámu lakúsú líi mísú.’ **19** Nde mlı bláa séi asa iba, ménı ní ibá á, mlóhı mí gyi ání mígyí əhá ámúv mbée ngyi ámu nı. **20** Ḷnəkwali nde mlı bláa. Ḷhagyíøha ání ələhı əhá ání nəwa sumbí lahı mí. Alı kén əhagyíøha ání ələhı mí lahı mí Sí ámu ələwa mí sisí ámu é ní.”

*Yesu Lε Há
(Mateo 26:20-25; Marko 14:17-21; Luka 22:21-23)*

21 Bréá Yesu léblí asón anfi tá á, asón ihíé de mu háan mu klvntó. Mú sv olowunáa kpa mó tati əbée, “ᶮnəkwali nde mlı bláa, mlítə əkvle əbélé mí há.”

22 Akasípó amu bækpelé kí aba ansító, tsúfē bümeyín amútó əmvá əde. **23** Akasípó amvtə əkvleá otsie mantáa Yesu, gyí əmvá Yesu təhíé dwé ní. **24** Mú sv Simon Petro lóbun mu ansíbi əbée, əfíté mu əhá ání əbélé mu há.

25 Múv əkasípó amu léyinkí kpísá Yesusu, fíté mu əbée, “Mí Wíe, ma əbélé fú há?”

26 Yesu lébláa mu əbée, “Ohá ámúv nébia bodobodo, púdá oputsútó há ámu gyí mu nı.”

Inu olebia bodobodo pódá oputsútó há Yuda, ogyi Simon Iskariot mu bi. ²⁷ Olenya hə mó alí, Óbunsám lówie mvtə. Mú su Yesu lébláa mu əbée, “Bwε tóá fvdekléá fóbwε sasa!” ²⁸ Ahá ámúú bvtsie ɔpónó ámu ası ámvtə əkvukv mébi tóá svá Yesu lébláa mu asón ánfı. ²⁹ Amótó akv bukí bée, Yuda gyí amó sikasv əkípv. Fíali Yesu dé mu bláa əbée, ɔyóhə atáá bópvgyi nké ámu, ntéé ɔpúv tókv ya ahiánfə.

³⁰ Yuda lénya hə bodobodo amó alí, əledalı. Owí latá alí bré ámu.

Mbla Pəpwε

³¹ Yuda lénya dálı obuto inu alí Yesu léblí əbée, “Bréá Mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfı numnyam bélın ɔwan ní. Bulu əbótsvn misu lé mu numnyam ɔwan. ³² Ní ətsvn misu lé mu numnyam ɔwan á, alí kén əbótsvn mu iwisu lé mí numnyam ɔwan ní. Óbówa mí numnyam invnv. ³³ Mí abí, mmééstrá tsiá mlı wá, wá ɔpá. Mlodunká mí. Alí ámúú nebláa Yudafə ahande amó mbée, ‘Mluméetalí ba ətínéá noyó ámu’ a, alí kén nde mlı bláa mlı é ní. ³⁴ Mbla pəpwε ndewa há mlı mbée, mlidwε aba. Alí ámúú nədwε mlı ámu a, alí kén mlipú ədwε ámu dwe mlı aba ní. ³⁵ Ní mlidé aba dwe á, ibósuná ahá fée ání mí akasípv mlipyi.”

Petro Óbóswú Əbée Mvmeýin Yesu

(Mateo 26:31-35; Marko 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Simon Petro léfité Yesu əbée, “Mí Wié, nkónv foyó?”

Yesu léle mó ənó əbée, “Ətíné ámúú noyó ámu a, fvmeéetalí buo mi yó inu séi. Táme əma a, fóbobuo mi.”

37 Petro léfité mu əbée, “Mí Wié, ntogyi sú mméetalí buo fu séi. Nówu fú sv!”

38 Yesu léfité mu əbée, “Fówu mí sv? Ḍnokwali nde fú bláa. Fóswiú pú ibi wá ogyá tse sa fee fumeyín mí asa bate əbélé ənó.”

14

ɔ́si Ám̄u Wá ɔ́kpa

1 Yesu lébláa mu akasípó amu əbée, “Opúni mátsií mlí. Mlíhø Bulu gyi, amlíhø mí gyi. **2** Otsiákpá tsotsaotsa bu mí Sí wóyító. Ní otsiákpá ma iuv á, tekí mmébláa mlí mbée néyéla iuv yáí mlí. **3** Ní nayó yéla otsiákpá amu yáí mlí tá á, néyinkí bá bekpa mlí yáá mí iwi wá, méní mlétsiá ɔtínéá mbu. **4** Mliyin ɔkpa ání ida yo ɔtíné ámúú nayó.”

5 Inu Toma léfité mu əbée, “Mí Wié, anuméyín ɔtínéá foyó, nkálí abóbwe abébi ɔkpa ámu?”

6 Yesu lélé mu ənó əbée, “Mígyí ɔkpa ámu, ənokwali amu pú nkpa ámu. Ḍhaa méeetalí yó mí Sí ámu wá, nkéti alatsun misu. **7** Ní mliyin mlí lélé á, tekí mlilabí mí Sí ámu é. Táme séi mu mlilawun mu, mlilabí mu é.”

8 Filipo lébláa mu əbée, “Aní Wié, suna aní fú Sí ámu. Mú kpán tsø aní.”

9 Yesu léfité mu əbée, “Filipo! Mbu mlí wá dodoodo. Mú sv fumækúbí mí? Ḍhagyíøha ání alawun mlí kí lawun mí Sí ámu. Ntogyi sú fódeblí fee, nsúna mlí ɔsi ámu? **10** Fumohogyi ání mbu mí Sí ámu, mu é əbu mitø? Asún ánfi nde mlí bláa anfi motsú mí onutó wá. Mboún mí Sí ámúú əbu mitø ámu dé mu agyómá yo. **11** Ní nde mlí bláa mbée, mbu mí Sí ámu, mu é əbu mitø á, mlíhø mí gyi. Ní mlumáøha asún ámusu gyi óó á, ofúla amúú ndebwe

ámu su mlíhó mí gyi. ¹² Ḷnəkwali nde mlı bláa. Ḷhagyíha ání əlhóhó mí gyi a, əbábwé itóá ndebwé. Ḷbóbwé mó dvn mí klé, tsúfé mí mó nøyó mí Sí ámu wá. ¹³ Nóbwe tógyítóá mlókvlí mí idátó há mlı, méní nówá mí Sí ámu numnyam. ¹⁴ Ní mlókvlí tógyító mí idátó á, nóbwe mó.

៥᷇ Wankihé Amv Ibá

¹⁵ “Ní mlitədwé mí á, mlégyi mí mblasu. ¹⁶ Nókvli mí Sí, əbópu Ḷma Ḷlúpú bambá sísi mlı, əbéba betsia mí wá bré fée. ¹⁷ Muyí Ḷhę Wankihé. Mutósúná Ḷnəkwali ání ibu Bulutə. Oyító ahá bvméetalí hó mu, tsúfé bvmédé mu dunká. Bvméebi mu é, támę mlı mó mlıyin mu, tsúfé əbu mlı wá, obétsia mlito.

¹⁸ “Mméesi mlı tswı fé awumbi. Néyinkí bá mlı wá. ¹⁹ Ilasí kpalobí oyító ahá bvméetrá wun mi, támę mlı mó mlówun mi. Inia mbu nkpa su á, mlı é mlétsia nkpa. ²⁰ Ní eke ámu ifun a, mlébi ání mbu mí Sí ámutə. Mlı é mlıbu mito fé alı ámóó mí é mbu mlito ámu.

²¹ “Ahá ání bude mí mblasu gyí a, amúgyí mí adwepú ní. Ḷhagyíha ání ətədwé mí á, mí Sí əbódwé mu. Mí é nódwe mu, lé mí iwi əwan súná mu.”

²² Mvú Yuda (megyí Yuda Iskariot) léfité mu əbée, “Mí Wíe, ntogyi sú anı nkule pé félé iwi əwan súná, megýí oyító ahá fée?”

²³ Yesu lélé mó ənó əbée, “Ní okv dé mí dwé á, əbóbwé dínká mí atosunáhésu. Mí Sí əbódwé mu. Mía mí Sí ámu nyɔ abéba betsia mu wá. ²⁴ Ḷhá ání ətamadwé mí əmáəbwé dínká mí atosunáhésu. Asón ánfı ndeblí mlidénu ánfı motsú mí onutó wá. Mí Sí lówa mí, mu wá itsú.

²⁵ “Nde mlı asón ánfı bláa, séi ánfı mbu mlı wá. ²⁶ Támę Ḷma Ḷlúpú, ogyi Ḷhę Wankihé amvú

mí Sí əbópuſísí mí ɪdátó ámu obósuná mli tógyító. Əbékaín mli asóngyiasón ání nebláa mli.

27 “Iwilwii nde mli ha! Napó mí iwilwii há mli. Megyí mó ámuú ɔyítófó bvtchá ámu odu. Mlumáha opúni itsii mli. Ifú é mákitá mli. **28** Nabláa mli bøtsun mbée, ndenatí, támē néyinkí bá mli wá. Ní mlitdwé mí á, teki mlénya ansigyí ání nøyó mí Sí wá, tsúfē ədvñ mi. **29** Nde mli íní fée bláa yaí, méní ní ibá mójtá á, mlóhogyi. **30** Mméetrá tóí yó nkpa, tsúfē ɔyísú ogyípú ámu əbá. Əma túmi mísú. **31** Ntonú mí Sí əme, méní ɔyítófó békbi ání ntödwé mu.

“Mlikvusv anati.”

15

Wáin Oyi Onuto

1 Yesu léblí əbée, “Mígyí wáin ifla onutó. Mí Sí gyí mó ədápu. **2** Bámbigybámbiá ibu mí iwi, itamaswíé á, ətækpálí mó tsítsá. Támē kugyíkvá itoswíé á, ətelá mó wankláán, méní ibóswie tsatsaotsa dvn. **3** Mí atosunáhé anfi mlilanú ánfí sv mli iwi latin dodo. **4** Mlitsia mító, mí é antsia mlito. Bámbi kuvvukv méetalí swíé abí, nkéti itsa mó ɔyísú brégyíbré. Alí kén mli é mluméetalí swíé abí, nkéti mlibu mító ní.

5 “Mígyí wáin ifla ámu. Mligyí mó abámbi. Əhá ání əbu mító, mí é mbu mvts obóswie abí tsatsaotsa, tsúfē mluméetalí bwé tøtaotsa tsun mí əma. **6** Əhagyíha ání ometsie mító gyí fé bámbiá bakpálí mó bun, ibówuli, békpa mó wá ogyá. **7** Ní mlitsie mító, mí asón é ibu mlito á, mléfite mí Sí tógyítóá mlidéklé, əbéha mli. **8** Ní mloswíé abí tsatsaotsa á, ibówa mí Sí numnyam. Mó obósuná ání mí akasípú mligyi ní. **9** Alí ámuú mí Sí tødwé mí ámu a, alí kén mí é ntödwé mli ní. Mlitsia mító, méní nódwé mli yó.

10 Ní mlegyi mí mblasv á, nódwe mlı yó, fé alı ámúvú mí é ntégyi mí Sí mblasv, otödwé mí yó ámu.

11 “Nabláa mlı asón ánfi fée, ménı ansigyí ámúvú ibu mito ámu bétciá mlito. Fówun ansı bégyi mlı wankláán. **12** Mbla ánı ndepvhá mlı gyí; mlıdwé aba fé alia ntödwé mlı. **13** Ódwé kuku módvıń ánı əku obówu mu nyawie nwunsu. **14** Ní mlegyi mí mblasv á, mí anyawie mlıgyi. **15** Mméetrá tı mlı mí asúmpú. Tsúfē osúmpú méyín táá mu wie débwé. Ndę mlıti mí anyawie, tsúfē nabláa mlı tógyítá nonu tsú mí Sí wá. **16** Mégı mlı léle mí. Mılélé mlı yáí mbéee, mlıyóo amlıyoswie abia ibétsiá bré fée, ménı mí Sí əbéha mlı tógyítá mlókulí mu mí idátó. **17** Mbla ánı ndewa há mlı gyí, ‘Mlıdwé aba.’

Ahá Bolu Mlı

18 “Ní əyító ahá bvdę mlı lu á, mlıkaın ánı mí begyankpá lú. **19** Ní əyító ahá mlıgyi a, tekı əyító ahá bódwe mlı fé amó abı. Támę nalé mlı tsú əyítófətə, su mlıma amútó. Inı su əyítófə bvtolú mlı ní. **20** Mlıkaın asón ámúvú nebláa mlı mbéee, ‘Osúmpú əkuku módvıń mu wie’ amusv. Ní ahá bvdın míssú a, mlı é bédinká mlısu. Ní begyi mí asúnsú á, mlı é bégyi mlı asúnsú. **21** Támę mibú mlı, su bópu inı fée gyi mlı, tsúfē bumeyeın əhá ámúvú əlwı mí ámu. **22** Ní mməkóbláa amó asvansu á, tekı buıma ipón kuku gyí. Támę séi ánfi mó buıma ənó lę. **23** Əhagyı́ha ánı otolú mí tolú mí Sí é. **24** Nabəbwę agyúmá ánı əhaa mókúbwé mó odu ki amútó. Ní buımapı amó ansıbi wun mó á, tekı Bulu méeha amó ipón. Bowun táá nəbwę asa bvdę mí Sí lu. **25** Ilehián ánı ibéba alı, ménı asón ámúvú bəwanlín wá amó Mblatə bęe, ‘Bolu mí kpaalı’ ámu ibéba mütó.

26 “Nówa Ḍma Ḍlúpú obótsu mí Sí wá bá. Mvgyí Ḍjé Wankihé amu. Mvtósúná ənəkwali ání ibu Buluto. Obégyi mí iwi adánsie. **27** Mlı é mlégyi mí iwi adánsie, tsúfē mlıłatsıá mí wá tsú bréá nefi ató suná asi.

16

1 “Nabláa mlı asún anfi fée, ménı mlıméeđida hógyitó. **2** Yudafó ahande bégya mlı lé amóofiakpa. Bré ku kúráá ibéba ání ahá bómə mlı, súsú bee Bulu agyómá bvdeyo. **3** Bópu íní gyi mlı, tsúfē bvoməkóbí mí ntéé mí Sí amu. **4** Támę nabláa mlı asún ánfı, ménı ní ibá á, mlékaín ání nébláa mlı yáí.

Ḍjé Wankihé Gyumagyihé

“Mməkəsí bláa mlı asún ánfı, tsúfē mbu mlı wá. **5** Támę séi nde mlı bláa, tsúfē nøyó əhá ámúú ələwa mí sísi ámu wá. Támę mlıto əkvku méfité mí əbée, ‘Nkvnú foyó.’ **6** Inıá nabláa mlı asún ánfı su á, awirehó lahíé kítá mlı. **7** Támę nde mlı ənəkwali bláa. Okláá lawá mlı ogyá ání nøyó. Tsúfē ní mmøyó á, Ḍma Ḍlúpú amu əméeba mlı wá. Támę ní nøyó á, nöpu mu sísi mlı. **8** Ní əbá á, əbélé súná oyító ahá ání lakpanbwę su bafwí, əbélé tóá igyi Bulu yilébwę pú mu asúngyi é súná amu. **9** Bébi ání mísú máhogyi igyi lakpan. **10** Bébi tóá igyi Bulu yilébwę, tsúfē nøyó mí Sí wá, mlıméeđra wun mi ekekeke. **11** Bébi tóá igyi Bulu asúngyi, tsúfē Bulu lahá əbvnsám, ogyi oyisó ogyipú amu ipón dodo.

12 “Mbu asún tsotsaotsa ání nébláa mlı, támę mlıméeđalí nú mó fée asi séi. **13** Ḍjé Wankihé amu tósúná ənəkwali ání ibu Buluto. Ní əbá á, əbélé asún ání igyi ənəkwali fée súná mlı. Tsúfē megyí mó onutó túmito əbótóí, mboún əbéblí asún kugyíkvá

olonu. Əbébláa mli múa ibéba é. **14** Əhé ámu əbówa mí numnyam, tsúfé əbébláa mli asún ání ntéblí. **15** Tógyítóá mí Sí bív a, mí bív. Mú su nabláa mli mbéé, Əhé ámu əbébláa mli asún ání ntéblí ní.

Akasípú Amw Awirehə Pó Ansigyi

16 “Ilasí kplobí mluméetrá wun mi, támē umóowa əpá kuku mlélawun mi.”

17 Akasípú amvto akv bəfité aba bée, “Ngya ntó asún ní? Əbée, Ilasí kplobí, anuméetrá wun mu, támē umóowa əpá kuku, abélawun mu. Ədeblí é əbée, ‘Noyó mí Sí wá?’ **18** ‘Ilasí kplobí’ ánfí ası mé? Anumédé asún ánfí ədeblí ánfí ası nu.”

19 Yesu lébi ání akasípú amv bvdeklé abvfité mu asún ámvtó. Mú su əlebláa amó əbée, “Blí ndeblí mbéé, ilasí kplobí mluméetrá wun mi. Támē umóowa əpa kuku mlélawun mi. Íni mlidé aba fité ní? **20** Ənəkwali nde mli bláa. Mlósu kpisii, támē əyít ahá mó bénya ansigyi. Mlégyi awirehə, támē mli awirehəgyi amv ibéba bemlí ansigyi. **21** Ní ıkwú de ətsi dwiín á, ahvmiti tekítá mu, tsúfé mu iwiəsin wúunbi lafvn. Támē onyákwíi tá pé ətetan mu iwiəsin ámuṣu, tsúfé ansí de mu gyí ání makwíi obí wá əyító. **22** Alı kén igyi há mli ní. Ahvmiti de mli séi, támē nélawun mli. Mú su mléhiə nyá ansigyi ání əhaa méeatalí ká mli itin.

23 “Alı eke ámu a, mluméetrá kvlí mí tətətə. Ənəkwali nde mli bláa. Tógyítóá mlókvli mí Sí mí ədátó a, əbéha mli. **24** Bətu nde mlumókófté tətətə mí ədátó. Mlfite, əbéha mli, ménı ibéhiə wá mli ansigyi.

Yesu Əyisú Gyí

25 “Ndé mli asún ánfí bláa ayébisu, támē bré kv béba, mméetrá tó ayébisu. Nówuná kpa mí Sí asún

tati súná mli. ²⁶ Tsú bré ámuṣu póya a, mlókví mí Sí ámu ató mí idátó. Mmēdēblí mbéε, mí əbókví mu ató há mli. ²⁷ Tsúfé mí Sí ámu onutó t̄odwé mli. Ḍt̄odwé mli, tsúfé mlit̄odwé mí, mlilahogyi ání notsú mu wá. ²⁸ Mí Sí wá notsu ba ɔyító. Séi á, ndeyinkí tsú ɔyító neyó mí Sí ámu wá.”

²⁹ Inu akasípó amu bεbláa mu bεε, “Ehéen! Séi mó á, futráa fvmedétaí ayébisu. ³⁰ Séi mó anilabí ání fuyin tógyító. Mú sv mehián ání əhaa əbétrá fité fó asvansu. Ini lahá anilahogyi ání lélé fotsú Bulu wá.”

³¹ Yesu léfité amú əbέε, “Séi mó mlilahogyi? ³² Bré kv ibá. Ilafun ta, mlédasáin. Mlita okugyíokv əbóyó mu otsukpá sí mí. Támē iméesi mí nkule, tsúfé mí Sí ámu bv mí wá. ³³ Nabláa mli asón ánfí fée, ménū mlótsuṇ miso nyá iwiliwii. Mlówun iwiəsin ɔyí ánfító, támē mlíwa klvn, tsúfé nagyi ɔyísú dodo!”

17

Yesu Lóbə Mpái Mu Akasípó Nwunsu

¹ Yesu léblí asón ánfí tá, olotsu ansí fúá kí əsúsú bó mpái əbέε, “Oo mí Sí, bré lafun. Wa mí numnyam, ménū mí é nówá fó numnyam. ² Tsúfé feha mí túmi ahá féesú, ání nháa ahá ání feha mí fée nkpa ání itamatá. ³ Nkpa ání itamatá ámu gyí, bvbi fó Bulu Ḍnəkwalipv əkvukónú əkvle pé ánfí, abubí mí Yesu Kristo anfí fəpvsísí ɔyító ánfí. ⁴ Nawá fó numnyam əsvlúv anfisv, tsúfé namó agyúmá ámu fəpvhá mí ámu fée ənó. ⁵ Mí Sí! Wa mí numnyam fó ansító ngya, fée alí ámu mbu mó fó wá yáí asa fəbwé ɔyí ámu.

⁶ “Nalé fú súná ahá ámu felle ɔyító há mí ámu. Fúbú amú, fəpv amú há mí, bagyi fú asúnsu. ⁷ Séi

babí ání tógyítáá mbv itsú fú wá. **8** Tsúfē nabláa amú asún ání fəpvhá mí fée, banú. Babí ání lélé fó wá notsú, bahogyi ání fólówa mí.

9 “Nde fú kokóli ha amú. Megyí ɔyító ahá fée nde mpái bō há. Mboún ahá ámúv fəpvhá mí ámu, tsúfē fóbú amú. **10** Mí klé igyi fú klé, fú klé é igyi mí klé. Fatsvn amósú lé mí numnyam ɔwan. **11** Nebá fú wá séi. Mméetrá tsiá ɔyító, támē amú mó bvbu ɔyító. Mí Sí Wankihé, pu fú idá ámúv fəpvhá mí ámu túmi kí amúsú, méni bóbwe kvlé fé alí ámúv mía fvnyo anisgyí kvlé amu. **12** Bréá mbv amú wá á, nekitá amú wankláán, idá ámúv fəpvhá mí ámu túmitó. Néle ansi kítá amú wankláán. Mmeha amótó ɔkvkv mófwí, dvn ɔmvamúv ida yaí ání ɔbéhi ámu, fékí Bulu asvn wanlínhé amu ɔbéba mójtó. **13** Nebá fú wá séi. Támē bré ánfi ntráa mbv ɔyító nfí nde asún ánfi bli, méni bénya ansigyí fé alí ámúv mí é mbv ansigyító amu. **14** Nabláa amú asún ámúv fəbláa mí ámu. Mó sv ɔyító ahá bvde amú lu, tsúfē butráa bvmegyí ɔyítófó, fé alí ámúv mí é mmegyí ɔyítóyín amu. **15** Mmedéblí mbéé, fuléé amú le ɔyító. Mboún mbéé fvku amúsú wankláán, méni bvmdowie lalahé ɔbwepó* ámu ibitó. **16** Alí ámúv mmegyí ɔyítóyín ngyi ámu a, alí amú é bvmegyí ɔyítófó ní. **17** Fú asún ámu gyí ɔnəkwali. Tsvn mósú afvpv amú bwé fó klé. **18** Alí ámúv fəwa mí sísi ɔyító ámu a, alí mí é nawá amú sísi ní. **19** Amú sv nəpv iwi há fú, méni amú é bótsvn ɔnəkwali amusu mlí fú klé.

20 “Megyí mí akasípó amu nkvlé nde mpái bō há. Mboún ahá ání bótsvn amú atosunáhésu hɔ mí gyi fée nde bō há. **21** Nde mpái bō mbéé, amú féeé bvbwéé

---

* **17:15** ɔbvnsám gyí lalahé ɔbwepó.

kule. Mí Sí, alí ámúvú fubu mító, mí é mbu fvtó ámu a, ha amó é abutsia anito alí kén, fówun oyító ahá böhogyi ání fólówa mí sisí oyító. ²² Nawá ahá ánfí numnyam amúvú fówa mí ámu, méní bóbwe kule fé alia ntsu tamatsvn míá fonyo nsiné. ²³ Mbu amútó fé alia fubu mító, méní bóbwe kule, ntsu móotsvn amó nsiné. Ní ibá alí á, oyító ahá bébi ání fólówa mí, fvtódwé amó fé alí ámúvú fvtódwé mí ámu.

²⁴ “Mí Sí! Ndeklé mbéé ahá ámúvú fópvhá mí ámu bétsiá mí wá ətíné ámúvú mbu amu. Fówun bówun numnyam amúvú fówa mí ámu. Tsúfé fvtódwé mí asa fóbwé oyí. ²⁵ Mí Sí Yilé əbwepó! Oyítáfó bumebi fú, támé mí mu nyin fu. Ahá ánfí é buyin ání fólówa mí sisí oyító. ²⁶ Nele fú súná amó. Nétrá le fó súná amó. Fówun ədwé ámúvú fvtódwé mí ámu itsia amútó, méní mí é nétsiá amútó.”

18

*Yesu Kitá
(Mateo 26:47-56; Marko 14:43-50; Luka 22:47-53)*

¹ Yesu lóbø mpái ánfí tá á, mva mu akasípó amu benatí yótsvn Kidron tsonkolito wíé ndobíi kuto. ² Yuda amúvú əlele Yesu há ámu é yin ndobíi amvto, tsúfé Yesu mva mu akasípó bvtetsiá yéfia inu. ³ Mú sv Yuda lékpa Romafó isá akopó pú Bulu ətswékpa agyópu akvá Bulu igyí ahapó dəhen pú Farisifó bøwa, bøyo inu. Bvde mbia, nkandíe pú akotó. ⁴ Inia Yesu yin tóá ibá mvsu sv á, əledali fia amó, fíté amó əbée, “Ma mlidédunká?”

⁵ Bele mú ənó bëe, “Yesu Nasaretyin amu.”

Yesu lébláa amó əbée, “Mí ní.”

(Yuda amúvú əde mu le há ámu é líí amó wá inu.)

⁶ Bréá Yesu lébláa amó əbée, “Mí ní!” á, besankí

yédiда lalá kpla. **7** Yesu lélafíté amú əbée, “Mbée, ma mlidédunká?”

Bébláa mu bée, “Yesu Nasaretyin amu.”

8 Yesu lébláa amú əbée, “Nakó bláa mli mbée, míní. Mú su ní mí mlidédunká mu á, mlíha ahá ánfí abvnati.” **9** (Lébláa amú alí, méní asón ámúv əleblí ámu ibéba móntó. Əbée, “Ahá ámúv fəpvhá mí ámvtó əkvku mófwı.”)

10 Inv á, Simon Petro dé ədayí ıya anyo, əlebití mu lé, kpá Bulu igyí əhapú dəhen osúmpó gyopı isu. Osúmpó amu idá gyí Malkus. **11** Yesu lébláa Petro əbée, “Sankia fú ədayí wa mu əfletó! Imehián ání nówun iwləsin ání mí Sí lahá mí əbée nwúun lóó?”

Yesu Kpa Ya Hana

(Mateo 26:57-58; Marko 14:53-54; Luka 22:54)

12 Inv isá akopú ámu, amú əhande pú Bulu atswékpá agyópu amu békítá Yesu, klí mu ibi.

13 Begyankpá kpá mu ya Kaifa mu sia Hana. Kaifa gyí Bulu igyí əhapú dəhen ofí ámvtó ní.

14 Mulébláa Yudafó ahande amu əbée, ibu aleá əbakóle obówu ahá fée nwunsu ní.

Petro Lékind Yesu

(Mateo 26:69-70; Marko 14:66-68; Luka 22:55-57)

15 Simon Petro muva əkasípó bambá bobuo Yesu. Bulu igyí əhapú dəhen amu yin əkasípó bámbá ánfí wankláán. Mú su olobuo Yesu bítíwíé Bulu igyí əhapú dəhen amu wóytó. **16** Támē Petro mu lési əlú wóyí ámu ənó. Əkasípó bámbá ánfí óyin Bulu igyí əhapú dəhen anfi lédalı yébláa otsibi əkvá əde wóyí ámu ənó gyo, əlekpa Petro ba wóyí ámvtó. **17** Otsibi amu lélafíté Petro əbée, “Megyí oyin ámu akasípó amvtó əkv fúgyi?”

Petro léle mú ənó əbée, “Ekékéeké. Mma amútó.”

¹⁸ Atsalı bv iwu. Mú sv asúmpú pú agyópv amv bədvədá ogyá, bvlí mó ası. Petro é léyelú amú wá, əde ogyá ámv nūu.

*Bulu Igyí Əhapú Dəhen Léfité Yesu Asún
(Mateo 26:59-66; Marko 14:55-64; Luka 22:66-71)*

¹⁹ Bulu igyí əhapú dəhen amv léfité Yesu asún, tsú mv akasípú pú mó atosunáhé iwí. ²⁰ Yesu léle mú ənó əbée, “Ahá ansító nelí bli mí asón fée. Netsiá súná ató Yudafə ofiakpa pú Bulu ətswékpá, ətínéá ahá fée butefia. Mməblí asvansu njáinto. ²¹ Ntogyi sv fúdə mí asún ánfı fité. Fité ahá ání bonu asón ání neblí. Amó yín asún ání neblí.”

²² Bréá Yesu léblí asón ánfı á, iwu agyópv amvtə əkvleá əlú mantáa mv léda mv isvta, fité mv əbée, “Alí félé Bulu igyí əhapú dəhen asón ənó ní?”

²³ Yesu lébláa mv əbée, “Ní nablı asvkpan á, le mó bli əhagyıha onu. Támę ní ənəkwali nablı á, ntogyi sv fúdə mí da?”

²⁴ Yesu trá əda əfétó əhande Hana lópv mv sisí Bulu igyí əhapú dəhen Kaifa.

*Petro Létrá Kiná Yesu
(Mateo 26:71-75; Marko 14:69-72; Luka 22:58-62)*

²⁵ Simon Petro trá əlú ogyá ámv ası, əkv léfité mv əbée, “Megyí oyin ánfı akasípú amvtə əkvə fügyi?”

Petro lóswú əbée, “Ekékéeké. Mma amútó!”

²⁶ Bulu igyí əhapú dəhen amv osúmpú əkv, ogyi əhá ámvv Petro lékpá mv isv kvlé amv mv pio léfité Petro əbée, “Megyí fúa munyo nowun ndobii amvtə ní?”

27 Petro létrá swúí pú iþi wá ogyá. Invnu baté lóbøn.

*Yesu Kpa Ya Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marko 15:1-5; Luka 23:1-5)*

28 Oyi kehe bake-bake a, bækpa Yesu tsú Kaiafa wóyító ya Roma ñahande ání ɔðe Yudea omásó gyí wóyító. Yudafø ahande amu bumedékléá bópv ifin da iwi. Mú su bumebitiwíé wóyító nv. Tsúfø budekléá békí ání amó iwi letin, méní bétalí gyi Israelføsu Katsvn Nke ámu.* **29** Mú alısu Pilato lédalí ba kpankpá bëfté amó ɔbée, “Amansu mlívü blí tsú oyin ánfí iwi?”

30 Bebláa mu bëe, “Ní ɔhá ánfí mókúbwé lakpan á, teki anumékpá mu ba fv.”

31 Pilato lébláa amó ɔbée, “Múmú mlíkpa mu ya, amliyegyi mu asón mlí mbla ɔnó.”

Yudafø ahande amu bële mó ɔnó bëe, “Anumá ɔkpa mó ɔha.” **32** (Asún ánfí léba mótó, méní asún ámuú Yesu léblí tsú mu lowu ání obówu iwi ámu ibéba mótó.)

33 Inv Pilato léyinkí wíé wóyító. Múú ɔleti Yesu, fité mu ɔbée, “Fógyí Yudafø owié amu ni?”

34 Yesu lélé mó ɔnó ɔbée, “Fó onutó asvn fitéhé igyi, ntéé akv lábláa fv mí iwi asún?”

35 Pilato lélé mó ɔnó ɔbée, “Yudayin ngyi? Fó onutó ahá pú Bulu igyí ahapú dëhen lékpa fv ba mi. Ntø fabwé?”

36 Yesu lébláa mu ɔbée, “Megyí oyí ánfító nde iwé gyí. Ní oyí ánfító á, teki mí abúopu bókø hø mi.

---

* **18:28** Ní fowié ɔhá ání omegyí Yudayin wóyító a, ifin lada fv.

Buméεha bumópú mí wá Yudafó ahande ibító, támē megýí oyí ánfító ndé iwíe gyí!"

37 Pilato léfité mu əbée, "Mómó yéε owíe fügyi á?"

Yesu lélé mó ənó əbée, "Ənəkwali fablí fée Owíe ngyi. Mí á, bəkwií mí neba oyí ánfító ání mbá ambegyi ənəkwali amu iwí adánsie. Əhagyíha ání ogyi Ənəkwali amu klé teyaa asu nú mí əmə."

38 Pilato léfité mu əbée, "Ntə gyí ənəkwali amu?"

Pilato Léha Əkpa Əbée Bumóo Yesu

(Mateo 27:15-31; Marko 15:6-20; Luka 23:13-25)

Pilato léblí asón ánfí tá á, əletrá dalı yo Yudafó ámu wá wóyí ənó inu. Əlebláa amú əbée, "Mməkówun lalahé kuvvukvá nópvhá oyin ánfí ipón. **39** Támē mlı amándié ənó á, ntesí obu ədipú əkvüe há mlı Katsvn Nke kugyíkvto. Mlıdéklé mliaa, nsíi Yudafó Owíe anfí ha mlı?"

40 Bəkplón le mó ənó bée, "Ekekeke! Megyí mu. Si Baraba ha anı." (Ogyo otswapú Baraba é gyí).

19

1 Inu Pilato léha békpa Yesu ya, yépití mu ató wankláán. **2** Isá akəpú ámu bəlv obungyo-awu, bwé mó owíepa bun mu nwun, bəwa mu ligá pəpe kv. **3** Inu bənatí bwé mu ahinlá bée, "Yudafó Owíe, fó nkpasu ənlınsu!" Fówun badá mu ısvtə kpa.

4 Pilato létrá dalı yo wóyí ənó inu yébláa amú əbée, "Nakpá mu neba mlı, amlıwun ání mməkówun lalahé kuvvü mu iwí." **5** Bréá Yesu lédalı ba a, obungyo-awu ipa ámu bun mu nwun, ələwa ligá pəpe amu. Pilato lébláa amú əbée, "Mu ni!"

6 Bulu igyí ahapú dəhen pú Bulu ətswékpa agyópú amu benya wun mu pέ, bəsvrá okitikíti blí bée,

“Da mu manta oyikpalíhesu! Da mu manta oyikpalíhesu!”

Pilato lébláa amú əbée, “Mli onutó mlíkpa mu ya, amliyeda mu manta oyikpalíhesu. Mí mó mmækúwun lalahé kuku mu iwiá nápuhá mu ipón.”

⁷ Yudafó ámu bebláa mu bée, “Ani mbla ənó á, ilehián ání obówu. Tsúfé əleblí əbée, Bulu mu Bi mvgyi.”

⁸ Bréá Pilato lónu asún ánfi á, ifú létrá kitá mu tsía móntó. ⁹ Oleyinkí yó mu wóyító yéfité Yesu əbée, “Nkónú fotsú?”

Táme Yesu mékpla mu. ¹⁰ Mú su Pilato léfité mu əbée, “Fuméekplá mí? Fumeyín ání mbu túmiá nétalí sí fú ntéé nétalí há beda fú mántá oyikpalíhesu mó fú?”

¹¹ Yesu léle mu ənó əbée, “Ní megyí Bulu léha fú əkpa á, teki fuma túmi kuku míssú. Iní su əhá ámuvú slápu mí wá fú ibitá ámu lakpan duñ fú klé.”

¹² Pilato lónu asún ánfi á, olekle osi Yesu. Táme Yudafó ámu bəsvrá okitikíti kóklukóó blí bée, “Ní fesi əhá ánfi á, mómú megyí Roma owié dəhen* mu nyawie fugyi. Tsúfé əhagyíha ání əblí əbée owié mvgyi á, alakósú líi Roma owié dəhensu!”

¹³ Bréá Pilato lónu asún ánfi á, əlekpa Yesu dálí ba kpankpá, tsíá mu asúngyí obiá ání itsie ətinékvá bəpv abwí bwé iñu, bvtetí iñu “Abwitó” su. (Bvtetí iñu “Gabata” Hebri əblító.) ¹⁴ Eke ámu igyi ogyá ədvdáké há Israelfəsu Katsvn Nke. Ibóbwé fé əpa dódúanyotá á, Pilato lébláa Yudafó ámu əbée, “Mli Owié amu ni!”

¹⁵ Bəsvrá okitikíti bée, “Kpa mu ya, kpa mu ya, afvye da mu manta oyikpalíhesu.”

---

* ^{19:12} Roma Owié dəhen gyí Kaesare.

Pilato léfité amú əbée, “Ndáa mli owíe manta oyikpalíhësv?”

Bulu igyí ahapó dëhen amu bëbláa mu bëe, “Anumá owíe əkvku dvn Roma owíe dëhen!”

¹⁶ Inv Pilato lési Yesu há amú əbée bøyéda mu manta oyikpalíhësv.

Yesu Da Mántá Oyikpalíhësv

(*Mateo 27:32-44; Marko 15:21-32; Luka 23:26-43*)

Isá akopó ámu békpa Yesu nátí. ¹⁷ Mu onutó olotsu mu oyikpalíhë dínká mu nkanta alu yéwie ətnekvá bvtetí inv “Nwun Okokobi Otsiákpá.” (Bvtetí inv “Golgota” Hebri əblító.) ¹⁸ Beda Yesu mántá oyikpalíhësv inv, bëda ayin abanyó akv é mántá nyikpalíhësv mu wá inv. Əkvle bv Yesu bïnasv, əkvle é bv mu gyöpïsv, Yesu bv amó nsiné. ¹⁹ Pilato lówanlín asón mántá oyikpalíhë amu awunso. Asón ámu gyí, “YESU NASARETYIN, YUDAFÓ OWÍE.” ²⁰ Yudafó tsətsəətsə békla asón wanlínhé anfi. Tsúfë ətíné ámuv bëda Yesu mántá oyikpalíhësv ámu ibu mantáa Yerusalem. Əleha bawanlín asón ámu Hebri əblíi, Roma əblíi pú Griiki əblító. ²¹ Bulu igyí ahapó dëhen amu bëbláa Pilato bëe, “Máwanlín fée, ‘Yudafó Owíe.’ Mboún wanlín fée, ‘Oyin ánfi əbée, mígyí Yudafó Owíe.’ ”

²² Pilato lébláa amú əbée, “Múa nawánlín á, nawánlín mó dodo.”

²³ Isá akopó ámu bëda Yesu mántá oyikpalíhë amusv tá á, botsu mu atadie, beye mótó aku ana. Okugyíoku klé kvle. Botsu mu ligá ání bølv mó tsú əsósú beyi ası. ²⁴ Inv bëbláa aba bëe, “Mlumáha abalı atadie ánfi mótó. Mlíha atswı abi kı bëe, ma

obénya mó.” Asón ánfi léba, méní Bulu asón ámúvú bøwanlín tswí bëe,
“Beye mí atadieto,

bøtswi abi mí ligásó” amu ibéba mójtá.
Isá akopú ámu bøbwë dínká móssú.

²⁵ Yesu mu yin, mu yin mu pio tsihé Maria, ogyi Klopa mu ka pó Magdalayintse Maria bvlú oyikpalíhe amu asi. ²⁶ Bréá Yesu lówun mu yin pó mu økasípú ámúvú øtehíé dwé ámu, bvlú mantáa inu á, ølebláa mu yin øbëe, “Amó yín, fó bí ní.”

²⁷ Múvú ølebláa økasípú amu é øbëe, “Fú yín ní.” Tsú øke ámu a, økasípú amu lékpa mu ya mu wóyító.

Yesu Lowu
(Mateo 27:45-56; Marko 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Inu øma a, Yesu lówun ání mu agyúmá lamó øná. Múvú øleblí øbëe, “Ømewóli de mí.” Inu leha Bulu asón ámúvú bøwanlín tswí amu ibéba mójtá.

²⁹ Onuwé ku tsie inu, ntá ødái ibé mu. Isá akopú ámu bøpu øsapø dá ntá ámvtø pósíán oyisú, tsú mó fúá yétin mu øná. ³⁰ Yesu lékpíkpí mu mé. Inu øleblí øbëe, “Ilatá!”

Múvú oloko nwunto wá, ølele ønjé á.

Yesu Abinto Ató Wø
³¹ Èke ámu igyi Fieda. Mú øyi kehe igyi økpónú ødaké kpønkþønti há Yudafø. Mú su bømekle ání ahá ámu bøsian nyikpalíhe amusú yófvu owi tahé.[†] Mú su bøkví Pilato økpa bëe øháa mu isá akopú abuyebiabía amú ayabi, méní bøkøsí wú, fówun bélè amú tsu nyikpalíhe amusú asa owí øta. ³² Mú su bøyø yébiabía ayin abanyó ámu ayabi. ³³ Támè

† **19:31** Yudafø økpónú ødaké tefi asi tsú owi tahé.

bréá bowie Yesu wá á, bowun ání alawú dodo. Mú sv bumebia mv ayabi. ³⁴ Táme ısa akopú ámvtó ɔkule lópu mv pía wó Yesu abintó, ntsu mía obugya lefen dali. ³⁵ (Jhá ámúú olowun mó ámu légyi mó iwí adánsie, fówun mli é mlóhogyi. Megyí afunu igyi. Oyin ání ɔnɔkwali asón mvdeblí.) ³⁶ Iní fée léba mójtó, méní Bulu asón ámúú bəwanlín tswí bεε, “Buméebia mv iwú kvkvukv” ámu ibéba mójtó. ³⁷ Bulu asvn wanlínhé amv kén leblí ɔbée, “Békí ɔhá ámúú bəwə mv abintó pía ámu.”

*Yesu Pula
(Mateo 27:57-61; Marko 15:42-47; Luka 23:50-56)*

³⁸ Iní fée ɔma a, Arimateayin Yosef léba bokokóli Pilato ɔbée, ɔpóu Yesu fúli amv ha mv. (Yosef anfi buo Yesu ɔjaintó, tsúfē ɔde Yudafə ahande amv ifú nya.) Pilato léha mv ɔkpa. Mú sv Yosef léyelé Yesu fúli amv oyópulá. ³⁹ Nikodemo amúú ɔleba Yesu wá eke ɔku onyé ámu é léba. ɔləpu afá fánfáánfán aku anyɔ‡ ání bəkwé mó wá abató tsətsəotsə ba. Mú odwin bóbwe kílo advasa (30). ⁴⁰ Ayin ánfi bəpú ɔhráda kíkli afá ámu mántá fúli amv iwí fē aliaá Yudafə bvtəbwé amv afúli asa bvtəpulá amv. ⁴¹ Ndobíi ku ibu mantáa ɔtíné ámúú bəda Yesu mántá oyikpalíhesu ámu. Bolotí bvtatás bwé mó fúli-ɔbó inu. Buməkópulá ɔhha mójtó ki. ⁴² Iníá eke ámu igyi ogyá ɔdvadáké, fúli ɔbó ámu é ibu mantáa inu sv á, bopulá Yesu mójtó.

20

---

‡ **19:39** Afá aku anyɔ ámu adá gyí mire móa aloe.

*Yesu Kvṣú Tsú Afúlito**(Mateo 28:1-8; Marko 16:1-8; Luka 24:1-12)*

1 Ndawótswító eke gyankpapu, igyi Kwasieda bakε-bakε, bréá nsaintó mákóttí a, Magdalayintse Maria lýo Yesu opulákpá inu. Olenya wíe inu alí olowun ání bamína ibwi ámu lé əbó ámu ənó. **2** Mú su oleyinkí srí ba əkasípú ámuú Yesu təhíé dwé mu amu mua Simon Petro wá, bεbláa amú əbée, “Balé Yesu əbó ámutó. Anumeyín ətínéá bapú mu yówa!”

3 Múú Petro mua munyo bəpu əkpa bəyó opulákpá inu. **4** Amú abanyó ámu fée betsií əsrú, támē əlesrí sí Petro gyankpá yowie opulákpá inu. **5** Bréá olobun kí ntsán ámutó á, olowun ání əhráda ámu kpán dá, támē omebitíwíé móntó. **6** Simon Petro lóbətu mu, ələtsvn bítlíwíé ntsán ámutó, olowun əhráda amu da. **7** Olowun əhráda ámuú bəputó mu nwun ámu é, ilokuntá ida ifúntó. **8** Əkasípú amúú olegyankpá wíe inu ámu é lébitíwíé móntó, wun əhráda ámu pú mu ámuú bəputó mu nwun ámu alí olhogyi. **9** Bré ámutó á, Bulu asvn wanlínhé amúú 1leblí əbée, ilehián ání Yesu əbókvusó tsú afúlito ámu mákónyá wánkí amú. **10** Beyinkí yó wóyi.

*Yesu Iwəwanle Súná Magdalayintse Maria**(Mateo 28:9-10; Marko 16:9-11)*

11 Támē Maria lési əlí opulákpá inu odesú. Bréá odesú a, olobun kí əbó ámutó. **12** Inu olowun Bulu-abəpu abanyó ání bəwa atadíe futútúútú, bətsie ətíné ámuú bəpu Yesu fúli tswi amu. Əkulə tsie mu adiānwun, əkulə tsie ayabiası. **13** Bəfité mu bəe, “Amú yín, nkálı igyi sú fədesú?”

Əlele mū ənó əbée, “Balé mí Wíe nátí. Mmeyín ətínéá bapú mu yótswi!”

14 Ọleblí tá á, əleḍamlí kí əma. Əki a, Yesu líí mu əma, támē əməbiá Yesu ní. **15** Yesu léfité mu əbée, “Amú yín, nkálí ígyi sú fudesú? Ma fudedunká?”

Mu mó əki ání ndobíi amvətə agyúmá ɔyopú ní. Mú sv əlebláa Yesu əbée, “Aní sí, ní fólatsú mu yótswi ətuneku á, suna mí, anyetsu mu natí.”

16 Yesu lókpolí mu əbée, “Maria.”

Əleḍamlí kí, kpólí Yesu Hebri əblítə əbée, “Rabuni!” (Mú ası gyí, “Osunápú.”)

17 Yesu lébláa mu əbée, “Mápu ibi da mí, tsúfē mməkónyá yó əsúsú mí Sí wá. Mboún natí yébláa mí apió ámu feé, nøyó mí Sí ání ogyi mlí Sí wá. Nøyó mí Bulu ání ogyi mlí Bulu wá.”

18 Magdalayintse Maria léyébláa akasípó amv əbée, “Nawun aní Wíe!” Ọlebláa amv asón ání Yesu lébláa mu.

Yesu Iwewanle Súná Mu Akasípó

(Mateo 28:16-20; Marko 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Kwasiɛda ámu ntúpwesu á, akasípó amv befia. Befin obu wá iwi, tsúfē bvdə Yudafə ahandə amv ifú nya. Inv á, Yesu lébelí amv nsiné, əlebláa amv əbée, “Iwi ilwíi mlí.” **20** Ọlebláa amv alí tá á, ələpə mu ibitə pó mu abintə súná amv. Ansí légyi amv, tsúfē bawun amv Wíe. **21** Yesu létrá bláa amv əbée, “Iwi ilwíi mlí. Alí ámówú mí Sí lawá mí ámu a, alí nde mlí wa ní.” **22** Inv ələlvn ənjé fú wúlí amvísú, bláa amv əbée, “Mlíhə Ọjə Wankihé amv. **23** Ní mlesi ahá lakpan kíé amv á, Bulu lasíkíé amv. Támē ní mlímésikíé amv á, Bulu méesikíé amv.”

Yesu Iwewanle Súná Toma

24 Bréá Yesu léba a, amútó əkvleá bvtetí mu Toma, bvtelátí mu Tabí má inu. **25** Mú sv akasípó atráhe amu bebláa mu bęe, “Anulawun ani Wié!”

Támē Toma lébláa amú əbęe, “Ní mməkówun mu ıbito ndatobi nlə ámu, kpíe osrebi wá móttó, kpíe ibi wá mu abintó elə ámvtó á, mmóohogyi ekekéeké.”

26 Nkekewé əma a, akasípó amu bętrá fia obu ámvtó. Alı eke ámu mū á, Toma bú amútó. Befin obu ámu, támē Yesu lébeli amú nsiné, bláa amú əbęe, “Iwl ilwii mlı.” **27** Múv əlebláa Toma əbęe, “Kí mí ıbito, kpíe osrebi wa nfi. Kpie fú ibi wa mí abintó. Si nwéen gyí, afuhogyi!”

28 Toma lélé mó ənó əbęe, “Mí Wié pú mí Bulu!”

29 Yesu lébláa mu əbęe, “Alı ámuú fawun mı ámu sv fahogyi lóó? Ansí bégyi ahá ámuú bvməpv amú ansíbi wun, asa bohogyi amu!”

Téá Svá Bəwanlín Əwvlí Anfi

30 Yesu létrá bwé osúna tsətsəətsə mu akasípó amu ansító áni bvməwanlín wá əwvlí ánfito. **31** Támē bawánlín inı, ménı mlöhogyi áni Yesu gyí Bulu mu Bi Kristo amu. Asón ánfisu hógyi əbęha mlénya nkpa áni itamatá mu idátó ní.

21

Yesu Iwəwanle Súná Akasípó Abasiéná

1 Inı əma a, Yesu létrá le iwl əwan súná mu akasípó Tiberia əpv* ənó tsvn əkpa ánfisu. **2** Simon Petro muva Toma áni bvtelátí mu Tabí, Nataniel, otsú Kana wúluá ibu Galilea əmätó, Sebedeo abi ámu pú akasípó abanyó é befia. **3** Simon Petro lékla amú əbęe, “Noyó əpusu yéle aye.”

---

* **21:1** Bvtetráa tı mó Galilea əpv.

Bεbláa mū bεe, “Ani é abóbuo fu yó.” Iní su boyówie əklvnto nátí. Támē betsiá ntsusv onyé ámu fée, bumenya tōtō. ⁴ Bréá oyí ibá bεke a, bowun əkv líi əpu amu ənó. Bumebi ání Yesu ni. ⁵ Múv Yesu léfíté amú əbée, “Mí anyawíe, mluménya tōtō?”

Bεle mū ənó bεe, “Ee!”

⁶ Yesu lébláa amú əbée, “Mlitswi asawu amu wa gyopisv fún, mléle aye.” Mú su bətswi wa inu. Aye ləbvlá asawu amu, bumentalí bíti mū lé.

⁷ Múv əkasípó amúv Yesu tehié dwé ámu lébláa Petro əbée, “Ani Wíe Yesu ni!” Bréá Petro lónu ání ani Wíe Yesu ni á, olotsu mū atadie mla iwi. (Tsúfē əlowái mū atadie tswi), olotu wié ntsu ámvtō gyuaa, ədepití oyó Yesu wá. ⁸ Támē akasípó atráhe amúv bvbv əklvnto ámu bebitía asawu amúv aklemetí bvbv mū ámu ba otsubúno, tsúfē buma ifó əpu ənó inu. Mú ifstá bóbwe fé ayabi lafasa (300). ⁹ Bréá bowie əpu ənó á, bowun ání bawá agyawunu ogyá, bvdé iye tō mósú, bodobodo é da mū asi. ¹⁰ Múv Yesu lébláa amú əbée, “Mlile aklemetí ámúv mlilalé ámu kv ba.”

¹¹ Mú su Simon Petro léyinkí dō wié əklon amvtō, əleyébitía asawu amúv aklemetí akpənkənti bvbv mū ámu bətswi əpu ənó. Aklemetí ámu bugyi lafakule aduenu-sa (153). Inúá bvtso ó á, asawu amu metitú. ¹² Yesu léti amú əbée, “Mlibegyi ató.” Amótó əkvku métalí wá kln fíté mū əbée, “Ma fvgyi?” Tsúfē bεbi ání amú Wíe ni. ¹³ Yesu lótsu bodobodo amu há amú, olotsu aye amu é há amú.

¹⁴ Bulu lókvsvá Yesu tsú afúlito əma a, iní gyí otse saasí ání əlele iwi əwan súná mū akasípó amu ni.

Yesu Mva Petro

15 Bréá begyi nyankı atogyihé amu tá á, Yesu léfité Simon Petro əbée, “Yohane mu bi Simon, fvtədwé mí dun fú aba ánfi lóó?”

Petro lélé mó ənó əbée, “Ee, mí Wíé, fuyin ání ntədwé fú.”

Yesu lébláa mu əbée, “Kí mí akúfabí amvsu.”
16 Əleträ fité Petro otse nyɔɔsi əbée, “Yohane mu bi Simon, fvtədwé mí?”

Petro lélé mó ənó əbée, “Ee, mí Wíé, fuyin ání ntədwé fú.”

Yesu lébláa mu əbée, “Kpa mí akúfa amu.” **17** Yesu léfité mu otse saasi əbée, “Yohane mu bi Simon, fvtədwé mí lélé?”

Ilehan Petro, tsúfē otse saasi Yesu lafité mu əbée, “Fvtədwé mí?” á. Mó su əlele mó ənó əbée, “Mí Wíé, fú onutó fuyin tógyító. Yéé fuyin ání ntəhíé dwé fú!”

Yesu lébláa mu əbée, “Kí mí akúfa amvsu.”
18 Ənəkwali nde mlı bláa. Bréá fúgyi ɔyasubi á, fú onutó fvtetálí tsú fú atadie hihie iwi, kósú yó ətínegyíətúnéá fudeklé. Támé ní fəbwé oyin dəhen a, fétinkí ibi, há əku əbédidá fú ató, kpá fú ya ətínéá fumédékle.” **19** (Yesu léblí asún ánfi, púsúná əkpa ání Petro əbótsun móosú wú pówá Bulu numnyam.) Inu əlebláa Petro əbée, “Buo mi!”

Yesu Mva Əkasípúá Ətehíé Dwé

20 Petro lédamlí kí a, Yesu əkasípú amóó ətehíé dwé ámu buo amú. (Mugyi əhá ámóó oleyinkí kpísá Yesusu ntúpwé ató ogýikpá, fité mu əbée, “Owíé, ma əbélé fú há?” ámu ní.) **21** Bréá Petro lówun mu a, əlefíté Yesu əbée, “Mí Wíé, ntə əbéba oyin ánfi éssú?”

22 Yesu lélé mó ənó əbée, “Ní ndeklé mbée otsia nkpa yófvn bréá néyinkí ba a, fú asún igyi? Fú mó buo mi wvle!”

23 Asún ánfi ɿεkleí wá Yesu abúopu amutə, ání alı ɔkasípó amu móowu. Táme Yesu méblí ɬbée, omóowu. Blí ɬeleblí ɬbée, “Ní ndeklé mbéε, otsía nkpa yófʊn bréá néyinkí ba a, fó asún igyi?”

24 Mvgyí ɔkasípúá olowun íní fée, ɬewanlín mó tswi ní. Aniyin ání mu asvn blíhé anfi igyi ɔnəkwali.

ɔnómo

25 Ató tsətsəotsə ɬtráa bv ɬnvá Yesu lóbwe tsía ínítə. Ní bəwanlín mó fée wá nwulútó ɬkule-kule a, teki bvménya nwuló ámu ɔyaíkpá ɔsulóu anfisv. Natói tá.

**Bulu ntam pɔpwɛ; Nkonya
New Testament in Nkonya (GH:nko:Nkonya)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nkonya)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nkonya

nko

Ghana

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nkonya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

2014-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

2c5882f1-9b2d-5f5e-bf4f-7030fc58727b